

4251

L' Escolanet de la Pobla

DRAMA EN TRES ACTES, ORIGINAL

DE

A. FERRER Y CODINA

Y

F. GIRALDOS

PREU: 2 PESSETAS

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

Lr. Escolanet de la Pobla

Aquesta obra es propietat de sos autors, quins 's reservan 'ls drets de traducció, impressió y demás que la ley els concedeix.

L' *Asociación de Autores Españoles*, es l' autorizada per el cobro de propietat literaria.

L' Escolanet de la Pobla

Drama en tres actes, original

DE

A. Ferrer y Codina

Y

F. Giraldos

Estrenat ab gran éxit en el TEATRO ROMBA
el dia 21 d' Octubre de 1902.

BARCELONA

Imprempta de Salvador Bona via

CARRER DE PETRITXOL, 2.

1902

REPARTIMENT

Personatjes.	Actors.
Mariàngela	<i>Sra. Parreño</i>
Tuyas	« <i>Delhom</i>
Llúcia	« <i>Monner</i>
Querala	« <i>Morera</i>
Albert (<i>Escolanet</i>)	<i>Sr. Borrás (E.)</i>
Santiago	« <i>Santolaria</i>
Eussebi	« <i>Gapdevila</i>
Joaquim	« <i>Martí</i>
Miquel	« <i>Virgili</i>
Lluquets	« <i>Goula</i>
Lari	« <i>Manso</i>
Rosendo	« <i>Torres</i>
Toni	« <i>Doménech</i>
Calau	« <i>Ros</i>
Xicot	<i>nen Enriquet Borrás</i>

PUNT DE L' ACCIÓ: *Un poblet de l' Ampurdà.*

Dreta y esquerra del actor.

Director artístich: Don Enrich Borrás.

Aete primer

Sala baixa d' una casa de pagesos. A l' esquerra dos portas que condueixen al interior. A la dreta (primer terme) una finestra practicable, ab testos de flors; (en segón una porteta que dú al carrer. Al fondo una gran arcada baixa que dona entrada á un porxo-cuadra que figura tindre sortida á un altre carrer per la part esquerra. Del sostre del porxo penja un fanal gros encés, ab los vidres plens de pols que á penas donan pas á la llum. La claretat de la lluna penetra á n' aquet local per l' entrada de l' esquerra anautse estenen cap á la dreta á mida que vá transcurrent l' acte. Per una finestreta alta del fondo 's ven l' exterior també lluminat Arrimats á las parets d' aquet porxo 's reuhen garbas, sachs y eymas del camp.

A la sala y á la dreta de l' arcada, hi ha una bota de carga montada en uns tres peus, y de sota l' aixeta un plat fosch ab mesuras. Un poch amunt una capella ab una imatge. Al altre costat, un armariet sospès de la paret y sota d' ell una pila de paoutjas de blat de moro. Mobles rústichs; entre ells una taula llarga ab banch, arrimada á la paret de la esquerra y variats cadirns ordinarias. Del sostre penjan fanalets de paper de color y al mitj una lámpara ab dos gresols apagats y un encés. Al aixecarse 'l teló, el Toni y el Calau ajudats d' un mosso que porta un fanalet encés, carregan bots de ri en un carro ab vela que hi ha al mitj del porxo, de frènts á l' esquerra. A la taula está la Llúcia netejant una barretina, y al pen de la finestra hi ha la Mariàngela sentada y cosin una

faldillas novas.

Per terra del porxo hi picotejan pollastres, de quant e se senten las esquellas de las eabras que figura h averhi dins d mateix.

Sobre la taula, un porró ab vi. Dins del armariet, una xicra ab tinta, plomas, paper, y un devantal. Per la paret fore d' alls y un ramell gros de bitros vermells.

ESCENA PRIMERA

LLUCIA, MARIANGELA, TONI, CALAU, MOSSO,
després TUYETAS.

LLUC Vull véure que l' hora de las ballas t' ar-
plegará encara ab aquesta feyna entre mans.

MAR Ja no més falta clavarhi 'ls gafets. Ave Maria.
(De mal humor.)

LLUC. Ave raves fregits! Aviat no s' hi podrà par-
lar ab tu. No se hasta quan ha de durar aixó!

MAR. Ay, mare! No acabi d' amohinarme!

TON. *(Desde 'l porro.)*

Llucia! Aquí fora hi ha la coixa del' estanch
que díu que sortigueu á escoltarli dugas pa-
raulas.

LLUC. Ja surto. *(Deixant la feyna.)*

(Ap.) ¿Qué deu volé aquella bruixa?

MAR. *(Ap.)* ¡Pobra dona!

*(Se dirigeix al porxo trobantse ab la
Tuyetas que surt d' ell: foró esquerra.)*

TUY Hola, Llucia! ¿Que os en aneu?

LLUC. Ja torno; nò se que 'm vol la del estanch.

*(Surt foró esquerra. La Tuyetas aga-
fa una cadira y va á sentarse al cos-
tot de la Mariángela.)*

TUY. ¿Encara estás da' i que dali ab las faldillas?

MAR. Ja las estich rematant.

(Després de dar una ullada á la sala.)

¿Qué vares ser anit á la casil a dels dos ca-

miss?

(*A mitja veu.*)

- MAR. Si.
- TUY. ¿Y 'l noy?
- MAR. Millor.
- TUY. Gracias á Deu! ¿Quan pensas tornarhi?
- MAR. Miraré si puch demá. Com tinch de pendre tantas precaucions!.
- TUY. Es vritat! Ah, tu!... Te porto una gran notícia!
- MAR. ¿Qué?
- TUY. (*Ensenuantli una carta tancada.*)
Carta d' en Lluís.
- MAR. Sí? (*Alegre.*)
- TUY. Sort de que quan me l' han duda, me trobava sola á casa. Quin susto! Vó de Girona.
- MAR. Sí que 'l tens á la vora.
- TUG. Te la porto per que me la llege'xis. Segons m' ha dit lo recader, quan van rellevá el destacament de Vinarós, l varen destiná allí; jarriva ab molt de retrás. (*Descloquant la carta*) Ves á qui l' hauría poguda doná á llegir! No se 'l pare com m' ha deixat criar tan burra, mentres que á tu 't va enlletrar tant! Llegeix, llegeix.. (*Dantli la carta*)
- MAR. Veyám. (*Llegint.*) Adorada Tuyas. Te escribo para manifestarte que mi padre al fin me ha concedido permiso para casarme contigo en cuanto coja el empleo de capitán, cuyo nombramiento estoy esperando de un momento á otro...
- TUY. Si jo sapigués rosegá aixís lo castellá! Es clar... vas está tan temps ab ton padrí á Barcelona... Segueix, segueix.
- MAR. ..Además creo también obtener licencia por unos días para ir á pedir oficialmente tu mano...
- TUY. Ay noya! De debó diu aixó!
- MAR. Y pasarlos en este pueblo donde tan feliz he

sido; con que puedes decirle á Mariángela, mi antigua y linda patrona...

TUY. Noya! Te diu linda! Casi tinch gelos.

MAR. Ximple! Que espero me reserve para entonces mi cuartico de alojado, y que haré lo humanamente posible para llegar allí el día de su santo...

TUY. Avuy, noya, avuy; lo teu sant es avuy.

MAR. Que estoy ganoso de tomar unas copas con su... Al... berto...

(Aixugantse una llàgrima y fent lo mateir la Tuyetas).

TUY. Aixó díu?

(Pausa en que las dos ploran).

MAR. Entre tanto vela por nuestro hijic... y piensa que no está lejano el día en que le podamos acariciar á la faz del mundo, sin vergüenza de tu parte ni zozobra de la mía. Luis.

Poch sabs lo que me 'n alegro!

TUY. Esqueixa aquet últim tros que parla del nen.

(La Mariángela l' esqueixa y li dona els dos trossos que la Tuyetas se guarda).

Mira, no mes penso ab l' alegría que tindrà 'l pare, y aixó qu' ignora la meva culpa, gracias al viatge que va fer á Girona quan alló de las comissions, y al haver anat el meu germá á la fira de Perlada aprofitant la seva aussencia.

MAR. Pero tu crecs que arrivará avuy? Me sembla mentida.

TUY. Ja ho has llegit. Ara 'l meu germá te d' anar á la estació per assumptos del pare y li diré que miri d' enterarse si arriba en aquet tren.

MAR. Poch sabs tú lo contenta que estich!

TUY. Ho crech, Mariángela. Si no fossis tant bona amiga, ne haur as passat los disgustos que has passat per culpa meva. Sense tú ¿que hauria sigut del fill de las mevas entranyas?

¿Qué de mi mateixa? Tal vegada hauria mort á mans del meu pare, que massa que li coneixis lo génit! Tu, pobre Mariángela, vares portar al vell mitj de negre nit al infantó, acabat de neixer, á la caseta dels dos camins, perque 'l criés 'a dona del guarda-agullas, portantli cada mes lo didatje que jo no hauria pogut per lo vigilada que soch dels de casa, y que á n' héuren esment, creu que no sè pas lo que fora de mi

Be, be, dona, prou pagada 'm trobo en havernos llurat de la miseria quan l' any de la pedregada! Eneara li debén al teu pare el cabal que gracias als teus prechs, va proporcionarnos, á qué vols que jo no fes per tu?

TUY. Lo diner pot tornarse un dia ó altre, lo que tu has fet y estás fent per mi, aixó no 's pot tornar may!

MAR. Si segueixes aixis, m' aixeco.

(*Llucia foro esquerra*)

LLUC. Ves ab que m' ha sortit la gran bruixa!

MAR. Qu' es?

LLUC. ¿Que no he sab que no crech ab ximplerias?

TUY. Que li ha dit?

LLUC. Qu' ha trovat á las cartotas qu' avuy tindriam vesitas de fora. . Qu' arribará un malitar al poble.

TUY. Aixó 'hus ha dit? Ay, Llucia! abrasseume!
(*Abrassantla*)

LLUC. Qué t' agafa, ara?

TUY. Que pot ser la coixa tingui rahó: perque ' meu nuvi m'ha escrit qu' es fácil qu' arrib avuy ¿Oy, Mariangela?

MAR. Si, mare, si. Ara en Santiago que té de baixá à la estació l' anirá á rebre.

LLUC. En Luis Usoriu? ¿Aquell tinent de caballeria que tenian allotjat y que 't feya l' amor?

TUY. Lo máteix. Ja serà aviat capitá.

LLUC. ¿No vos ho he dit sempre qu' aquesta ma'e-
hida coixa te pacte ab lo diable?

TUY. Vulga Deu qu' ho endevini.

LLUC. Si ho endevina 's tindria de fer un foch al
mitj de la plassa y cremarla com una rata
(*Se 'n torna á netejar la barretina,*)

MAR. ;Pobre dona!

TCN. (*A Calau*) Ja pots enganxar, Calau.

CAL. (*Al mosso*) Enganxa tu, que mentrestant om-
pliré 'l morral.

(*Lo mosso 's dirigeix al foro dreta.
En Calau comensa á omplir lo morral
y en Toni tira un parell de garbas
sobre 'ls bots.*)

LLUC. Per xó be deurás venir á las sardanas?

TUY. Ara mes que may. Després que si jo hi falta-
va no fora lluhit.

MAR. Tens rahó, noya.

LLUC. Es clar! En faltanthi la filla del Arcalde...
(*La Mariangela s' aixeca y va á la
finestra á espolsar y treure los fils de
costura de las faldillas.*)

TUY. Ey! Aixó es una broma..

LLUC. Ja ho sabs que ets maca.

TUY. Molt!

MAR. (*Desde la finestra*)

Ara vé 'l teu germá.

TUY. En Santiago? Fujo! Dieuli qu' avants no bai-
xi á la estació 'l tinch de veure.

LLUC. Está bé, bona mossa!

TUY. Adeu siau tots.

MAR. Adios.

LLUC. Adeu!

TON. (*Al creuhar la portalada la Tuyetas*)

Viscan las neyas macas!

TUY. Que 't deuhen anar bé 'ls negocis!

(*Mutis foro esquerra*)

ESCENA II

MATEIXOS *menos* TUYETAS; *després* SANTIAGO

LLUC No hauria may dit que l' Usoriu tornés aquí y *menos* haventsen anat sense ni despedirse d' ella.

MAR *(A la finestra seguint limpiant las faldillas.)*

Com que quan 'i va venir l' ordre de la marxa 's trobava á Cadaqués.

LLUC. *(Veyentlo desde la taula,)*

Aquí esta 'i teu nuvi.

(Sanliago dreta, ab ayre attaner. Vesteix com jove rich de fora. Mariangela no cambia de posició,)

SANT. Santa nit!

LLUC. Bona nit, xicot. Diu ta germana qu' avants d' aná á la estació, que parlis ab ella.

SANT. ¿Qué vol aquella beneyta?

LLUC. Ella t' ho deurá dir.

SANT. Tingui. Afegeixi aquet picó á lo que 'm guarda.

(Dantli bitllets que 's treu de una cartera.)

LLUC. Quant hi ha?

SANT. Dos cents duros justos

LLUC. Déixals aquí que després aniré á desarlos.

(Los tira sobre la taula.)

¿Que hi va haver joch anit?

SANT. Hasta la matinada.

LLUC. Lo dia que 'l teu pare n' hegui esment! .

Ja sabs com las gasta!

SANT. Per xó l' he nombrada la meva caixera á vosté.

LLUC. Quan los vulguís me' ho dius, que no ha faltarte una malla.

SANT. Vol callar!

LLUC. Y ja s' han calmat aquells bárbaros del raba!

SANT. Per ara. Pero molt me temo que 's tornin á treure la pols de las esquenas avants de poch. Lo pare ja 's veu impotent per apaciguá 'ls ànimos.

LLUC. Mentres las bofetadas no passin d' allí...

SANT. No Hasta aqui no crech' que hi arribim.

LLUC. Deu ho fassi.

(Anan cap á Mariàngela)

SANT. Y tu, Mariàngela?

MAR. Ja ho pots veurer.

(Seria y sense girá 'l cap)

SANT. Lo dia del teu sant, no haurias de treballar.

MAR. Ja he acabat.

(Entrant las faldillas ab ademán de separarse de la finestra.)

SANT. *(A mitja veu.)*

Espérat. No t' en vagis encara.

MAR. Que vols?

SANT. Que m' escoltis.

*(Segueixen parlant baix. Per la dre-
ta entra un xicot ab un porró.)*

ESCENA III

MATEIXOS. XICOT *després* LARI.

XIC. *(Cridant)*

Un porró de vi. Despatxoume aviat.

LLUC. Aixis se t' enganxés la llengua al paladar.
¡Baladrè!

XIC. Y ara! Si no crido!

(Cridant mes)

LLUC. Hont es en Lari *(A Toni.)*

TON. L' han vingüt á avisar pel combregar del
xich de la Pelada.

LLUC. Donchs. Vina à despatxar tu á n' aquet baylet

(En Ton va á la bota y despatxa al xicot.)

Y á n' en Lari se li ha de dir que aquí á casa no 'ls pot tenir dos oficis. O aquí ó l' iglesia.

(Lari, dreta, ab roquet y boneto.)

LAR. ¿Que hi ha de 'n Lari?

LLUC. Fíns ara!

LAR. Oh! y me 'n torno. Encara tinch de tocar el rosari; vinch à buscá un crustó de pá.

(Se 'n vá segona esquerra)

LLUC. Si no fos nebat del senyor Rector!..

XIC. Y 'l Sebi?

LLUC. No n' has de fer res del Sebi, que sempre 't destorben.

XIC. Es que 'm deu trenta cromos

LLUC. Ves, que te 'ls pagui 'l nunci!

XIC. Jo també vindré á las sardanas, que sé que hi haurà recuyt.

LLUC. No 't farà mal de barras!

LAR. *(Segona esquerra, menjant un tostorro de pá.)*

Ap,) Després en Rosendo dirá que aquet parell no s' estiman!

(Per en Santiago y Mariángela)

Si l' escolanet tornés de l' altre mon!

(Tot anantsen, dreta.)

LLUC. Y afányat, que tens d' ajudar á guarnir la sala.

LAR. Quan puga. *(Al passar prop del xicot li pega una castanya.)*

XIC. Tu, pallanga!

(Cullint la gorra que li ha fet caurer.)

Rata ciris!

TÓN. Té, granuja! Vinga los cuartos.

XIC. ¿A qui dius granuja?

(Dantli 'ls diners al girarse en Toni.)

- (*Li pega un cop de puny á la esquena y fuig, En Toni li pega una puntada de peu que no 'l toca.*)
- TONI. Ja t' a replegaré! (*Va á darli 'l diner á la Llucia y se 'n torna al porxo.*)
- LLUC. Es de la pell de Barrabás! *Ap.* Desém aixó. (*Agafa 'ls cuartos d' en Santiago y surt segona esquerra.*)
- MAR. Tu somias! Lo que vols es comprométrem; com si no m' haguessis compromés prou ab lo de la nit de Sant Joan al saltar dintre del hort de casa
- SANT. Encara t' en recordas? Si en quant se va sapiguer la vritat de la cosa, ja ningú va donarhi importancia.
- MAR. Aixó ho dius tu, que no sofreixes las consecuencias. Desd' aquella nit malehida, la gent me mira ab repugnancia, y mes de una vegada hi sorprés á cua d' ull la rialleta de alguna de las meas amigas que de devant me fan la gara-gara y de darrera m' arrancan la pell tan com poden.
- SANT. Bé ¿y que?
- MAR. Que 'm posan negra l' ánima y las galtas rojas.
- SANT. Digam qui son que jo 'ls arrancaré las llinguas.
- MAR. Tindrias d' arrancarne mo'tas.
- SANT. Y després si van habérhi tacas, jo 'n ting la culpa y la boda tot ho renta.
- MAR. Aixó no 's renta may quin se te vergonya, Santiago.
- SANT. Veja bojota... ¡que si ni val la pena de parlarne! Y me has de doná aquesta prova d' afecte que 't demano. Després de la sardana t' espero al hort.
- MAR. May!
- SANT. Cada cop que 'm parlas ab aquets fueros, 'm

sembla qu' es que no m' estimas y que l' Albert, hasta després de mort s'agüeix robant-me la teva voluntat que are de dret me perteneix.

MAR. Deixa tranquils als que están ab Deu, Santiago ¿Que pots temer ja d' ell?

SANT. Teme 'i jo? Si no 'l vaig teme 'l may en vida Si á poch li va venir, y 'm sab greu no haberho fet 'l arrencarli 'l teu amor á la forsa! Si 'm fa vergonya lo facil de la victoria.

(La Llucia torna á sortir y segueix la feyna.)

LLUC. Mira que no serás á l' estació á la passada del tren. .

SANT. Ab la meva yegua no hi empleyo mes de mitja hora en anà y vení.

(La Mariàngela dobia las faldillas y las posa en una cadira á la paret esquerra.)

LLUC. Y ves que comensin las ballas aviat que demá es dia de matinas. Y la pila de blat de moro que está per desgranar.

SANT. Ja vindré á ajudarlos. A veure si li toca la negra á la Mariàngela qu' es la que dona sort.

LLUC. ¡Malvinatje la sort que dona!

(Després de deixar las faldillas va Mariàngela á buscar lo necessari de custura que ha deixat y 'ls porta al armariet.)

L' altre vegada li va tocá á n' en Lluch y ves la sort que va donarli! Y are que ve á tom: ¿No hi ha res de nou?

SANT. Lo xicot sortirá al carrer quan menos vos ho pensareu. Jo hi tinch empenyo y no en va es el meu pare el cacich del terme-

LLUC. Aquell dia 't menjo á petóns encare que en Miquel se reventí de gèlos.

SANT. ¿De debó?

TON. (*Adelantantse Mariángela... la papeleta.*)

MAR. (*Dirgintse al armariet*)

¿Que surt?

TON. Vint cargas de brema. Després hi ha las deu travessas d' en Rossendo el fusté, que son las que faltavan.

(*Al porxo han acabat d' enganxar.*)

CAL. (*Al caball.*) Xó!.. Mal carat!

(*Mariángela treu del armari o recado d' escriure y 's pos á estendre la papeleta á la taula.*)

SANT. ¿Cóm ho tenim, Toni?

TGN. ¿Com vol que ho tinguém? Bregant sempre ab los bots de vi.

SANT. Ja ha fet entrega de totas las travessas en Rossendo?

TON. Ell diu que si, pero els de l' estació trovan á faltarne vint per cumplí el *pididu*.

CAL. (*Al caball.*) Xó!.. ¿qué tens ganas de llenya?
(*Se sent molt lluny lo xiulet de la locomotora.*)

LLUC. (*A Santiago,*) Sents? Ja xiula.

TON. És el que baixa.

SANT. No tardará gayre l' altre.
Y encare tinch d' aná á veure que 'm vol ma germana, con que Llucia...

(*Oferintli la ma.*)

LLUC. (*Presentantli 'l colzer*)

Té, encaixa ab 'l colzer, que tinch las mans que empestan!

SAN. Donchs hasta després.

MAR. Té, Toni, (*Dantli la papeleta*)

TON. Ja está? (*La pren y l' entra al porxo á dar-la á no' en Calau que la fica al sarro del carro.*)

SAN. Mariángela, hasta luego.

MAR. Adeu, Santiago.

(Dantse las mans.)

SAN

(A mitja veu.)

Que t' hi esperaré.

(Mariàngela li gira las espatllas. Va á recullir las faldillas y entra á l' esquerra.)

TON.

(A Calau.)

Té! Ja pots marxar.

LLUC.

Calau, pensa ab el café y 'l sucre.

CAL.

Si, dona!

SAN.

(Anantsen foro esquerra.)

(Ap.) Ja te 'l faré baixar aquest orgull!..
Deixa que logri la meva!

(Mutis. Torna á sortir Mariàngela en el moment qu' arrenca el carro guiat per en Calau al mitj de las veus d' aquet y 'ls lladruchs de gossos y repich de cascabells.)

CAL.

(Al caball.)

Platero! Platero!

MAR.

(Ap.) Miserable! Com abuse de la ventatjosa situació en que l' ha colocat la desgracia del meu germá. Y tinch que tragarme 'ls seus insults y fingirli voluntat per no donar un disgust als meus pobres pares.

TON,

(Desde 'l porxo.)

Llucia!.. Som á la taberna del costat.

LLUC.

No os acosteseu al rabal; no os clavessen algun mal tanto.

TON.

No tingueu por.

(Toni y mosso se 'n ván foro esquerra. La Llucia ha acabat de netejar la ba retina la respálla. mentres surt en Miquel, esauerra, posántse el g_ech.)

ESCENA IV

LLUCIA, MIQUEL, MARIÀNGELA; *després* QUIM

- MIQ. Encara no està?
LLUC. Té.. Bé prou qu' ha costat!
MIQ. Per xó son las donas. Per netejar lo que embrutan els homes.
(*Posántse la barretina*)
LLUC. Arri, putiner! com que vosaltres, los homes vos vau fer las lleys.
MIQ. Quan vaig neixer ja las vaig trovar escrites.
MAR. Abont aneu, pare?
(*Arreglantli la fáixa y 'l gech.*)
MIQ. A la barberia. Veig que n' hi ha per rato avants de comensar la xerinola.
LLUC, Jo m' arribaré á rosari. Heu sentit si ja l' han tocat?
MAR. No encara.
LLUC. Y ara que m' en recordo çy la fullaraca per guarnir aixó?
MIQ. L' he deixada tallada al bosch qu' encara no era de dia.
LLUC, Qui te de durla?
MIQ. 'L Sebio.
LLUC. El teu germa? Ay, Reyna santíssima!
MAR. Molt será qu' arribi á temps.
LLUC. Ja os arreglareu: Jo 'm vaig á tirar el mocador espatller.
MIQ. Jo no t' acompanyo.
LLUC. Ni falta que fa.
(*Foro esquerra Quim, tipo de pagés rich, quedantse al porta!*)
QUI Santa nit,
MIQ. Hola, Arcalde!

- QUI. Qu' heu vist á n' en Santiago?
I LUC. Si ha dit qu' anaba á l' estació,
QUI. Aixís res.
MIQ. Passa, home!
QUI. No, que 'm vuy arribar al, rabal. Aquesta gent me farà tornar boig. Ja he enviat un ofici al governador perqueho arregli ell. Vaja... alanta!
LLUC. No vingueu tart.
QUI. No. Hasta després. (*Se 'n vá.*)
LLUC. Déixame anar á arreglar.
(*Se 'n va, primera esquerra*)

ESCENA V.

MIQUEL, MARIANGELA, *després* SEBIO y XICOT;
després QUERALA

- MIQ. Jo també m' en vaig. Veig qu' ha estat aquí en Santiago.
MAR. Ha vingut á que la mare li guardés algun diner.
MIQ. Ja hi has estat bona cosa amable?
MAR. No m' en parleu, pare. Ja sabeu el meu modo de pensar tocant á n' aquest assumto.
MIQ. Mariàngela, pensa que la sort del nostre Lluch está á mans del Arcalde, y que al mes petit desayre que li donguis á n' Santiago, ho diu al seu pare, y 'l nostre pobre xicot 's podrira á la presó de Girona d' hont m' ha promés treurel avants de dos mesos.
MAR. Y tinch de comprar ab trossos del cor la llivertat del meu germá?

MIQ. No havem quedat entesos? Mira, Mariàngela, si l' Albert fos viu, jo fora el primer de dirte: casat ab l' home qu' estimas y deixans las penas per ta mare y per mi, que ja estem fets ab ellas; pero l' Albert ja es mort.

MAR. No, pare, qu' encara viu aqui dintre y l'
(*al cor*)

estimo potser encara mes que may! Per altra part... ¿qu' es lo que vos demano? que me 'l deixeu plorar en lo que 'm queda de vida.

MIQ. Pero ara ja en Santiago té la teva paraula.

MAR. Arrencada ab los vostres prechs y las llágrimas de la mare.

MIQ. Donchs á que ve ara..

MAR. A res... ja ho se... com tambe se que tinch la esperansa mortal ara si qu' es ben mortal. Despres d' haver llegit el seu nom en la llista de difunts d' aquella malehida batalla, encara vaig esperar. Es tan dols esperar quan del fondo del desengany renaix l' esperansa!.. Jo vareig dirme: Potser no es vritat!.. Pot haverhí hagut una equivocació: dos noms iguals. ¿Qu' d' estrany hauria sigut entre tants de mils? Y quan mes temps passaba, mes m' afalagaba aquella idea consoladora hasta que 's va acabá la guerra, y ab la pau benebida va aumentar la sed del meu desitj. Pero, ay! que á mida qu' anavan arrivant las tropas repatriadas, tambe s' anavan desvaneixent las ilusions mevas, hasta un dia que van dirme qu' estava á punt d' arrivá la darrera expedició. ¡La darrera! Jo, tan cobarda, tan compasiva! hauria volgut que no s' hagués acabát may aquella currúa de sanch y d' horrors! Quan egoista es el cor humá! Al fi va arribar l' última expedició. Jo era allí al costat vostre. Una veu d' aquí dintre m' habia cridat á la crella: Ara si

qu' arriba. Avuy si que s' obra el cel per tu!
Y os vareig demanar agenollada que 'm por-
tesseu á Barcelona da magat dels de casa en
Santiago! Quina tarde! Quina tarde aquella!
Verge de Nuria! ¡De quina manera buscava
jo entre els cadavérichs rostres dels que ana-
van saltant en terra, el semblant de l' Albert
de l' ánima! Pero van anar desfilant devant
de nosaltres... y res! A poch van comensar
els de la Creu Roja á pujar caminant de cos-
tat l' escalinata del n' oll carregats ab aquells
llits de color... y la gent s' apinyava... y jo
ab ella y com ella buscaba en la cara d' a-
quells espectres l' objecte codiciat... y pas-
savan... passavan, y cap d'ells era 'l que jo
volia! Y seguía la gent empenyentse y 'ls
cors s' oprimian, hasta que va pasar l' últi-
ma llitera, cubrint una manta sagnosa el cos
del que l' ocupava. Ab la llestesa del pensa-
ment, sobre aquell llit ambulat, varen incli-
narse dos caps; dos mans varen trovarse ai-
xecant al mateix temps una de las puntas d'
aquella burda mortalla; la una seca, aixuta
com un grapat de nirvis; l' altre ara la meva!
Tampoch! May oblidaré aquell semblant des-
conegut que enterch y moratat va apareixe
á la meva vista, entant que atronava l' es-
pay un crit de ¡fill meu! d' aquells que igual
esqueixan el cor de qui 'ls profereix que de
qui 'ls escolta! ¿Que mes puch dirvos? Mas-
sa que ho sabeu! A poch desapareixia del
moll la gentada curiosa, quedant sols allí á
la flaca llum del sol que baixava á la posta,
un soldat mort, una velleja boja y jo als vos-
tres brassos!

*(Apoyantse el cap al pit d' en
Miquel.)*

- MIQ. Vaja, Mariàngela, no t' atormentis aixís! ¡Ja no hi ha remey! Ets jove y tens molt espay per davant
- MAR. ¿Perqué voleu contrariarme d' aquet modo?
- MIQ. Fesho per nosaltres .. vaja. Me 'n vaig confiat en que farás per complaurens. ¿Que no faríam nosaltres per tú?
- MAR. Teniu rahó, molta rahó!
(*Sebi entra ab el brás sobre l' espatlla del xicot.*)
- SEBI. Quel ¿Ahont se ha de deixar el ramatje?
- MIQ. Ja pots entrarlo. Tu, bordegas! Arri al di-moni!
(*Fent com qui li vol tirá algo. El xicot fuig escapat*)
- SEB. Que l' haig d' entrar jo sol.
- MIQ. Sol no l' has portat?
- SEBI. Jo? Ni sol ni ab companyia, L' he deixat á la rasá.
- MIQ. Mereixerías que 't penjessin. Oh, y l' hora qu' es!
- SEB. Tu si que las clavas aviat ¿T' has pensat que tinch la forsa d' un matxo?
- MIQ. L' os Bertran que may te deixa.
- SEBI. Digas al Toni que 'm vinga á ajudar que per xó 'l pagas.
- MIQ. Querala! (*Cridant y dirigintse al porxo.*)
- SEBI. Massa que faig! Ja hi miras forsa pel teu germá...
(*Beu.*)
- QUE. (*Entra Segona esquerra.*)
- Que demana?
- MIH. Ves si trovas al Toni y dígalí qu' ajudi al Se-bí á dur la fullaraca del bosch.
- MAR. El trovarás aquí al costat.
- SEBI. (*Deixant de beure y tornantí despés de la frase,*)

¿A la taberna? Miracle!

QUE. *(Anantsen foro esquerra. Ap.)*

¿Encara estém aixís?

(Se sent tocar á rosari.)

MAR. Ara tocan, maire. *(Cridant.)*

ESCENA VI

Mateixos, LLUCIA; aviat QUERALA.

LLU. Ja ho sento. Ja 't feya fora.

MIQ. T'esperaba á tu ¿No t' he dit que 't volia
acompanyar á la parroquia?

LLU. Ay, grandíssim! Camina si es que vols ve-
lir. *(Dirigintse parta dreta.)*

MIH. *(Ab crit.)*

¿Que t' hi has de quedar enganxat ab 'l porró?

SEB. *(Baixantlo)*

No me 'ls donguis aquets sustos! Per poch
me fas cfegat!

MIQ. Donchs afányat!

LLUC. Mira que m' en vaig sense lacayo!

MIQ. Recórdat qu' has d' aná á convidar las del
Serrat.

MAR. Ara.

(Querala, foro esquerra.)

QUE. En Toni gue ja passa sndevant.

LLU. ¿Qué 'm de fer?

MIQ. Vinch *(Se 'n va ab la Llucia.)*

SEB. Que passi... encara hi arribaré avants qu' ell.
(Tot anantse.)

(Ap.) Ahont s' haurá ficat el fill de la Bornia?

QUE. Molt será que l' adorno arrivi á temps...

MAR. Cambiat el devanta' qu' anirém á convidá las del Serrat.

QUE. Va sentir la cantada que varen ferli anit?

MAR. A mi? Qui 'm va venir á cantar? En Santiago?

QUE. Ja era á qui li pertocava... Pero no va ser ell; va ser en Rossendo.

MAR. En Rossendo?

QUE. Vosté ja sab lo que s' estimavan ab lo pobre Albert.

MAR. No m' hi fassis pensar!

QUE. Si no li digués, no sabria el perque de la cosa. Donchs, si: va esser que com qu' ahir era la vigilia del sant de vosté, y no sé qui 'l debia enterar de que en Santiago no vindria á cantarli, diuhen que va dir: ¿La Mariàngela s' ha de quedar aquest any sense cantada? Ah, no! aixó no serà! {y tan de ferm li hem de rascar á las guitarras, que 'ls seus xiscles han d' arribar al vuyté cel, y l' ànima del antich escolonet de la Pobla ha de plorar de goig y d' agraphiment.

MAR. Jo també li agraheixo; pero m' en alegro de no haver ho sentit,

QUE. No sigui aixís, dona! Es precis tenir una mica mes de resignació. ¿Qui no ha sufert algún cop fort á n' aquesta vida? ¿No 's va quedar á Cuba el meu Falet?

MAR. Tens rahó!

QUU. ¿Y al principi, si vaig plorar-lo? Massa que ho sab vosté. La bala malehida que 'l va estendre á la manigua, va entrar aqui de rebot
(*Senyalant al cor,*)

tant, que quan hi penso, encare me 'n do'ch; pero ja no ploro, algún dia havia d' acabar!.. Després que s' ha de pendre ab paciència lo que 'l cel disposa. Mes tart vaig coneixe á 'n Lari á la festa de Vilajuya, y encare qu' es

molt animal, 'm va dir coses á l' orel·la; y com qu' una no es sorda... res! que vaig escoltarlo; y per xó 'm recordo de l' altre: vaya si m' en recordo: pero ab veneració! Ab sant respecte! Del modo que 'm recordo de la última besada de la meva difunta mare!

(Aixugantse una llàgrima ab el revés del devantal.)

MAR. Tens molta rahó, Querala! Tu ets mes bona que jo. Tu no fas patí als que 't rodejiam als que t' estiman, ab la fel dels teus infortunis! Sí, sí, encare que 'l dolor me mati, faré per imitarte: y ja qu' es el gust dels meus pares, vuy correspondre al afecte d' en Santiago, sino en voluntat ferma, que aixó es del tot impossible, ab bon grat al menos.

QUE. Com s' en alegrarian en Miquel y la Lluçia.

MAR. Aquesta vetlla comensaràs á convéncet de que procuraré ferho. Jo li pagaré á l' Albert ab pare-nostres tot lo que li dech en llágrimas.

QUE. Els difunts no desitjan altra cosa. Aquí lo mal va ser que en Quim, poguent lliurá al seu nevot del serveix de las armas, 'l deixés anar á que 'l reventessin á Falipinas! Y no s' ha de preguntar si hi tenia obligació. No deixava de ser fill del seu germá; y ja sab vosté que desde que va tornar de la Pobla qu' encara era una quitxalla, va viure á casa seva aguantant totas las perrerias y mal tracte del seu cosí Santiago.

MAR. En Quim havia acabat allavoras de perdre el plet de las ayguas y 's trovava sense diners.

QUE. Jo juraría qu' ho va fer perque aquet Cain d' en Santiago va atiarli, y com que es tan

tros de pa per ell com rigorós per la seva filla...

MAR. Tu sempre li has tingut taleya á n' en Santiago.

QUE. No ho nego. Però ara no 'm fa parlar la mala voluntat que puga tenirli: y lo que li diré es que estava tant áfacionat de vosté que se li feya tarda l' hora d' allunyá á l' altre de la vila.

MAR. Potser no

QUE. Vosté es una ovella manyaga. sense malícia; pero jo encare que filla de la Junquera, vaig servi un any á Girona y allí vareig aprendre á coneixe e's coixos assentats, y li torno á dir; en Santiago estava gelós del difunt, y ab lo de la quinta va revenjarsen.

MAR. Mal animas las meas intencions generosas.

QUE. Jo, ja ho sab, al pa, pa, y al vi. vi!

MAR. Próu! Pósat el devantal qu' anirém á convidar las cosinas del Serrat. M' has posat de mal humor!

(Dirigintse al armariet del que en treu un devantal y luego s' el posa.)

QUE. *(Ap.)* Aixís la llengua 'm caygui, si torno á tocar aquet punt.

(Alt.) Quant disposi...

(Rossendo y Lari, dreta.)

ESCENA VII

MATEIXOS, ROSSENDO, LARI. (*Penjant boneto y roquet.*)

ROB. Ave María!

MAR. Endevant.

ROS. Vinch que en Quel m'ha demarat per venir á enramar aixó.

QUE. Encara no es aquí el fullám.

ROS. Ens esperarém.

LAR. Au, aneu á escampar la boyra?

MAR. Aném fins al Serrat á convidar las noyas. Ja 'ns afanyarém. Y gracias per la cantada.

(*Anantsen seguida de la Querala.*)

ROS. Fuig dona, no las val.

MAR. Adeu siau.

ROS. Que os hi divertiú.

LAR. (*Dant un cop á la Querala.*)

Apa, berjaula!

QUE. Veyám si t'etzivaré un roch entre cap y orelles! (*S' 'n va*)

LAR. Qué has de fer!...

(*Se torna á sentir el xiulet llunyá del tren.*)

QUE. Retall de capellá!

LAR. Qué has dit?

(*Fent com qui busca.*)

ESCENA VIII

ROSSENDO y LARI

ROS. Me sembla qu' avuy la Mariángela no está tan trista com de costum...

LAR. Ja acabarás per donarme la rahó.

(Se senta d' un salt sobre la taula.)

ROS. Aixó may! Pero segueix, segueix la teva relació mentres arriba el fullam.

LAR. Donchs com te deya: Aixís que 'm vaig adonar de que li buscava el cos y de que ella no li fugía, vaig dirme entre mi mateix: Jo ho faig escriure a l' escolanet.

ROS. Y vares ferho?

LAR. Als tres dias vaig topar al xicot de la Bel á Granollers y 'm va estendre el paper... vaig enganxarhi un sello y. . mira.

ROS. Mal llamp t' esclafi!

LAR. Per qué?

ROS. Sort que no la debía rebre la carta.

LAR. Ja no l' hauria contestada.

ROS. La va contestar?

LAR. Vés si coneixes la lletra.

(Ensenyantli un paper.)

ROS. *(Mirantlo)*. Es vritat, pobre Albert! No sé quin sant me deté com no 't desfaig la cara á bofetadas.

LAR. No 'm dava la gana que l' enganyés cap dona... ¿Ho sabs? Si tu no te l' estimavas á l' Albert, jo sí... y de petit que me l' estimava. . desde qu' eram dos mocosos, quan ell era escolá de la Pobla y jo recullidor de fems de la carretera, desde Vallbona á Igua-

lada, ab un cabàs qu' era mes gros que jo. Y que per mí sempre serà l' escolanet: aixís siga mes gran qu' un Sant Pau!

ROS. Com que jo no 'm estimava l' Albert?

LAR. Llegeix, llegeix la carta. Ja te la deixo llegir.

ROS. (Llegint). Lari: Acabo'de rebre la teva... si m' hagueasin clavat una descarga al mitj dei pit m' haurian fet menos mal que las tevas llettras.

(*Mirantsel ab rabia.*)

¡Mereixerías cincuenta anys de presiri!

LAR. Llegeix, llegeix.

ROS. «La meva adorada Mariángela! aquella que va penjá del meu coll la medalla de la Verge á n' el acte de la marxa... La que he estimat mes que la vida, en brassos del home que més m' ha ofés, que mes detesto! Oh! que tremoli ella! Algún dia s' acabarà aquesta malahida guerra, y llavors me cobraré ab sang, ab molta sang, l' infern d' horror qu' ha d' acompanyarme en lo que 'm resta de vida. Adios, Lari. ¡Ay d' e s quan els tingui al alcans dels meus brassos! ¡Ay d' ells.»—Albert.

(*En Rosendo se 'l queda mirant ab rabia.*)

No t' estrangulo porque ja no tó remey. Tó!

(*Dantli la carta.*)

LAR. Si m' hagués pogut pensar que l' havia desbotzar una bala, es clar que no li hauria escrit

ROS. Es que la Mariángela no ha deixat d' estimarlo may. Ni ara, tot y sent mort! ¡Sents?

LAR. T' has cregut que tinch las tevas tragaderas! Mira que duptá qu' estima á n' en Santiago!...

ROS. Si no dupto. Si estich cert de que es tot lo contrari!

- LAR. Y la feste d' avuy ¿qui la paga?
- ROS. ¿Qué té que veure. Mira vaig á ferre una confiansa; pero si 'm d' scubreixes t' esquerdo las barras d' un cop de puny.
- LAR. Veyám... digas.
- ROS. ¿Sabs per qué la Mariánge'la li correspon al fill de 'l Arcalde y li fa veure que l' estima? Douchs es per lograr la llibertat d' en L'uch, pràs per lo del robo de las dugas ovellas, y qu en Quim s' ha encarregat de ferhi tir r terra á sobre .. Pero si d' aixó en dius una paraula á ningú!...
- (Amenassantlo.)*
- LAR. No temis; Pero tros de suro y alló de la nit de Sant Joan? Sí ella no li hagués dut voluntat al xicot, tu creus que hauria sortit al hort á n' aquellas horas?
- ROS. Qui ho va veure que hi sortís? La Mariánge'la m' ha jurat y perjurat, que aquel'a nit no va veure al fill del Arcalde.
- LAR. Qué te de dir ella? Igual que l' altre que va dir que havia saltat la tapia per cullir flors.
- ROS. Mes malesas de las que varen acumular á la Tuyetas quan la fest java aquell tinent de llancers .. Y ja vas veure: resultat, tot mentida.
- LAR. Alló sols va ser xerramenta de la gent. Aquí hi ha probas.
- ROS. Quinas probas?
- LAR. Jo ho sé per haver sentit desde el porxo una conversa que varen tenir el rector y l' amo aquí mateix. Al soroll de las guitarras dels qu' anavan de verbena y que son els que van veure saltar la tapia del hort al fill del Arcalde, 's va aixecar en Quel y 's va dirigir al cuarto de la seva filla porque sortís á escoltar la cantada; y 'l cuarto estava vuyt, y

l'cuarto dona al hort com sabs: y la porta estava ajustada y á la Mariàngela no se va trovar en cap indret de la casa.

ROS. Pero aixó es cert?

LAR. Y lo pitjor que la xicota no ha volgut dir may al seu pare, hont se trobava en aquells moments. Vés... preguntaho á n' el Quèl! Preguntaho á n' ella mateixa!

ROS. Aixís li ha va'gut mes á l' Albert que l' hagin mort allá a Filipinas!

LAR. Que dirás are?

ROS. Jo, que si li tenia la voluntat que li tenia, era tan sols perque 'm creya que honrava la memori ab del meu millor amich! . A fé de Deu qu' aviat se convencerá de que seré tot lo contrari! Ja ne 'm quedo á la festa T'ajudaré á colocar la fullaraca, y m' en iré á l' altra estació per aclarar lo de las travessas y no torno fins á la matinada.

LAR. Ja saps que sempre 't dich que no hi ha de fiar de cap dona. N'eu las coneix com jo,

(Toni y Sebi; 'l primer carregat ab un feix de rama que 'l cubreix de cap à peus; 'l segon va al devant caminant á reculadas apoyant una mà á la carga.)

ESCENA IX

Matetxos, TONI, SEBI; després MIQUEL y QUIM

ROS. Aquí tenim el full m; despatxém aviat.

SEB. Caminu que ja t'ajudo.

ROS. Tens cordill?

LAR. Sí.

SEB. Hem trovat el carro d' en Llagosta que 'l
duya.

*(Toni tira el feix á terra y s' aixuga
la suhor. En Sebi fa el mateix.)*

ROS. Avi .. vosté 'ns l' aniará donant.

SEB. Toni, ajúdals que jo arribo reventat!

TON. ¿De qué? De riurs?

SEB. Bona fama 'm claveu á sobre! Y aixó que may
me deixeu en repós. Tot avuy hi estat xarco-
lant á l' horta. Vaja que avuy no trevallo
més.

LAB. Un home ben conservat n' hi ha per anys.
¿Oy, avi?

*(En Toni comensa á dar rama á n'
en Rosendo y en Lari, que van colo-
cantla per las parets. En Sebi empina
el porró. Fora esquerra Miquel, Quim
y un xicot ab una gran paperina.)*

ESCENA X

mateixos, MIQUEL, QUIM, NOY

QUIM. Ansia, Sebi! Ja prens medecina?

SEB. També 'm vols tass ar el trago, tu?

QUIM. Deu m' en lliuri; que no es meva la vinya
y ni que he fos!

MIQ. Y la noya?

ROS. Ha sortit ab la Querala.

*(Segona dreta Mariàngela y Quo-
rala)*

SEB. Com que may paran á casa.

ESCENA XI

Mateixos. MARIANGELA, QUERALA; *després* LLUCIA,
y després LLUQUETS.

MAR. Ja som aquí.
QUI Recul'iu aquestas confituras qu' aviat serà
aquí la cobla.

*(Querala pren la paperina del xicot
que s' en torna y s' en entra segona
esquerra. Eussebi mira colocar la
rama.)*

LAR. No hi cabrém pas tots.

QUI 'Ls que no cápigan á la sala, al porxo y 'ls
que sobrin. el carrer es prou ample.

LAR. Aixó sí.

MIQ. Apa, apa tu, á vestirte.

MAR. Ara. Desseguida vindrán las del Serrat ab
els seus promesos

QUI ¿Que tal bona massa?

MAR. Ja ho podeu veure.

MIQ. Au, au, qu' es tart.

MAR. Ara.

*(Vase primera esquerra, Miquel y
Ouím parlan baix)*

SEB. Ja ho sentiu... es tart! Veyám si os hi atra-
pará la matinada ab aquesta feyna.

LAR. Mes valdría que 'ns ajudesseu.

SEB. No soch criat teu.

MIQ. Sebi, agafa una cadira y acaba d' encendre.

SEB. Sents, Toni? Qu' acabis d' encendre.

MIQ. A'tu t' ho dich!

LAR. Sentiu!

SEB. A mi? Perque caygui y 'm trenqui un altre
cama! Ara hi corro.

TÓN. Ja ho encendré jo.

SEB. Mira també vaig á posarme maco.

(*Surt segona esquerra.*)

MIQ. Con que avuy arriba el promés de la teva filla.

QUI. Aixís ella s' ho pensa.

MIQ. Y serà casori?

QUI. Ara ho sabrém.

MIQ. Y ab tot aixó quan ma treus el bordegás?

QUI. Deixa que 's calmi aquesta sarrasina dels pastors y propietaris, y jo mateix baixaré á Girona per portartel...

(*Llucia dreta, surt trayentse las agul·las del mocador d' espatllas.*)

LLUC. Veig qu' aixó marxa.

(*Mirant la rama.*)

MIQ. Ja s' ha rematat el rosari?

LLUC. A n' aquet moment. ¿Qu' haveu estat al rabal?

(*A Quim*)

QUI. Ara en vinch. Está algo enca'mat... pero 's tornarà á armar gresca quan demá tornin á enjegar el bestia.

MIQ. Si no envian tropa de Girona, aixó no s' acaba aixís com aixís

LLUC. Com cada vegada que s' arma.

QUI. Ja tinch noticia de que puja un escuadró.

ROS. Així durará la bronca lo que tardi á arribar la forsa.

LLUC. Que ja ha tornat el teu fill de l' estació?

QUI. A casa no s' hi ha pas atansat.

LLUC. Es que haurá arribat el promés de la teva filla, y com no l' hagi dut á las ancas de l' euga...

QUI. Aixó es vritat.

MIQ. Si té un cap la meva dona!

LLUC. Millor que 'l teu que de res te serveix! Y la noya?

- Miq. Ja s' e tá vestint.
I LLUC. Déixemhi anar.
(Surt primera esquerra Dreta Lluquets. Tipo de torero d' hivern; barrèt cordobés, bastó groixut; té una cicatriz que li agafa tota una part de cara. Se queda mirant com coloca'n la rama. En Miquel y en Quim tornen á parlar apart)
- LAR. Ja es aquí el terror dels toros ¿no el demanavas?
ROS. L' advocat dels pillos voldrías dir.
LLUC. Com se coneix que es el sant de la pubilla!
MIQ. Hola, Lluquets!
(Girantse.)
- LLUC. Bona-nit.
QUI. Ahont has estat que feya dos días que no t' veyam?
LLUC. Vaig anar á matar dos novillos á Tortosa.
LAR. Ab estriecinina?
LLUC. Tu sempre estás de broma!
MIQ. No te l' escoltis!
LLUC. Y en Santiago?
QUI. S' ha arribat á l' estació. Ja no pot tardar.
(La Tuyas vistosamente vestida foro esquerra. Arriba ab una criada que fica segona id.)

ESCENA X I

MATEIXOS, TUYAS; *despres* SANTIAGO

- TUY. Encare no ha tornat el meu germá?
QUI. L' estém esperant.
MIQ. Vaya; que fas tropa!

- TUY. És que arriba el rey.
QUI. Vés que no 't quedis ab las ganas.
TUY. Ja veureu com no.
LLUC. (A Lari.) ¿Qui diu que té d' arribar?
(A mitja veu.)
LAB. No ho has sentit? 'L rey, ximple!
LLUC. (Li dona una mirada y s' en separa); ¡Quima!
TUY. Y la Mariàngela?
MIQ. Ves que la trovarás que s' arregla.
(A anar la Tuyas primera esquerra
la detura la veu d' en Santiago que
surt foro esquerra.)
SAN. Bona-nit. Hola, Lluquets.
TUY. No ha vingut? (A Santiago.)
QUI. ¿Quinas noticias portas?
SAN. En concret cap.
QUI. (A Tuyas) No t' ho he dit?
TUY. (Ab desencant.) És dirque no ha vingut?
SAN. No pero sengóns m' ha dit l' Isidro el con-
ductor, haurá saltat à l' altra estació, per-
que diu qu' ha vist que baixaba uu militar
demanant un caball per seguir viatge fins
aqui, y segur que será ell que 't vol donar
una sorpresa.
(Tots han escolat ab interés, fins en
Lari y Rosendo que deixan la feyna
en moment.)
QUI. No pot ser altra cosa.
MIQ. Naturalmente.
TUY. Ay, quina alegria, pare! Ja 'l tenim aquí.
Quel ja os ho deya.
(Saltanli al coll)
MIQ. No sigas boja! Que 'm farás caure.
TUY. Corro á dirho á la Mariàngela...
(Corrent á la esquerra.)
Mariàngela! ¡Mariàngela!

- LLUC. No se 'n va poch contenta!
MIQ. Vaja, ja 'l te ' aquí (A Quim)
QUI. Deu fassi que siga , er bé.
MIQ. No v ls veure la mula?
QUI. Ten' rahó, ja no me 'n recordava.
(Vanse foro dreta. Santiago que es-
tà prosceni esque rra senyala ab la
má á n' en Lluquets que se acostí)

ESCENA XXI.

*Mateixos menos QUIM y MIQUEL. A poch tornan aquets.
Y seguidament dos joves y dugas noyas ab una vella.
Després en SEBI; luego LLUCIA.*

- SAN. (Ap. á Lluquets)
Què hi ha? quinas noticias portas de la Bisbal?
LLUC. De primera! La xicota morta per tu, y com
que no mes té tutors y ara entra á la major
edat, calcula!
SAN. Es dir que l' has trovada decidida?
LLUC. Boja! Se veu que vas entrarli per l' ull dret. Y
'l dot mol més important de lo que 'ns creyam.
Entre fincas y bestia passa de cent mil duros!
SAN. Qué dius!
LLUC. Si ets l' home de la sort! Es vritat que tens mé-
rit! Si en tens! que com tu no s' en trovaria un
altre en tot l' Ampurdá Té lo que me ha so-
brat.
(Butxaquejant.)
SAN. Quedatho
LLUC. Viva!
SAN. Aixó si, mut!

(*Posantse dos dits al llavis.*)

- LLUC. A mi no me ho diguís.
- SAN. Avants que tot vuy que la Mariàngela siga meva. Sense el compliment d'aquest desitj, la meva obra no seria complerta.
- LLUC. Mira que qui tot ho vol tot ho pert!
Pensa que fins ara ab 'a Mariàngela tot ha sigut picar en ferro fret.
Que 'n vas treure de saltá dintre de l' hort la nit de San Joan per comprometerla? Res!
- SAN. És qu' ara durant las sardanas, li parlaré á l' ànima! Ella está convensuda de que tinch de casarmi, y l' amenassaré ab llargarme del poble si no cedeix y ab deixarla ab ridícul.
- LLUC. Y després, sempre aquell posat. Vaja 'm sembla qu' encara es recorda de l' Escolanet.
- SAN. No digas bestiesas, Lluquets.
- LLUC. (*Veyent á Miquel y Quim sortir foro dreta*)
Calla!
- QUI. No es mala bestia pel preu que te la han donada...
(*Foro esquerra la vella dos jovas y dos noyas.*)
- MIQ. Ya sou aquí? Per llí dins trovareu las de casa.
(*Els joves s' aturan. Surt Sebi y Comensa á remenar las cadiras fent que fa. Las donas se derigeixen 1.ª esquerra topantse ab Lluquia que porta duas cadiras.*)
- LLUC. Entreu, entreu que trovareu á la Mariàngela.
- LLUC. Déme acá, reina madre!
(*Prenent las cadiras á la Lluquia.*)
- LLUC. Te. ja no havías de ser torero.
Lluquets 1.ª esquerra seguit de Lluquia
(*Santiago s' acosta á la finestra.*)

- LLUC. Entreu també vosaltres.
Els joves també entran y comensan á treure cadiras que van colocant a la sala).
- ROS. Bueno... ja está aixó. (*Per la rama*).
- MIQ. Ja?
(En Tini agafa una cadira y encén lo llum del mitj.)
- ROS. Ansia donchs, Lari, treu perrons y ompla's.
- ROS. Ja m' en vaig (*A Lari*)
- LAR. Es dir qu' estás decidit?
- ROS. Si, per que la rabia 'm faria cometre alguna barbaritat.
- MIQ. Vaja, Lari.
- LAR. Ara. Donchs, adeu!
(Vase 2.ª esquerra.)
- ROS. Adícs.
- QUI. Que t' en vas Rossendo?
- ROS. Ja toroo.
- MIQ. Y gracias, eh?
- ROS. No las val. (*Vase dreta*)
Lari surt a' porrons que va á omplir á la bota y que luego deixa á la taula. Per dreta, y foro esquerra van entrant homes y donas enrahonant alt. Després d' ells entra la cobla.

ESCENA XIV

Mateixos, homes donas y luego la cobla; després QUERALLA, luego MARIANGELA. TUYAS, LIUCIA y las donas que habian entrat. Ultimament ALBERT.

- MIQ. Ja tenim aquí la cobla.
- TOTS. Santa nit... Bora nit.

(*En confusió.*)

- QUI. Entre tant ventarse.
(*Tots se sentan entre els músichs.*)
- MIQ. La cobla sobre la taula que farà de tablador.
LLUC. Ja s' arreglará.
Posan cadiras sobre la taula ahont se sentan els músichs.
- SAN. El carter ja está plé de gent.
(*Querala 2.ª esquerra molt mona.*)
- LLUC. Olè por las mozas toreras!
LAR. Ep, Lluquets, no entusiasmares, que la finca té amo.
- QUE. Com que si!
QUI. Ben dit, Lari.
LAR. Veyám que no 't trenqui un ala!
LLUC. Tu á mi!... Vaja, home!
MIQ. Bé... que vols esperá al 'l teu gendre?
QUI. Enca no ho es.
SAN. Me sembla que temps tenia Ves Toni, pega un cop d' ull á la carretera á veure si distingeixes res, que la nit es clara y el camí es recte.
(*Vise Toni seguit de dos ó tres mes y canalla foro esquerra. Primera dreta Mariàngela molt ben vestida acampnyada de Tuyas, Lluçia y las del Serrat.*)
Al sortir ressona un aplauso general.)
Ja aquí no s' espera á ningú! Que ha sortit el sol!
- LLUC. ¿Y aixó no 's reb ab música?
MIQ. Deixa que 't vegi, prenda de casa.
QUI. Que durás quan te casis?
MAR. No han de ser tot tristesas, pare.
(*Fingint alegria.*)
Alguns y a'gunas s' han aixecat á contemplar á la Mariàngela.

- QUE. Aixís, dona.) (A mitja veu.)
MAR. Ay Quera'a! (Ab amargura)
MIQ. Bé, que s'espera ó no?
SAN. Ja he dit que no se espera á ningú.
(Els músichs comensan á probar els
iustruments)
MIQ. Deyam á l' Usoriu...
LLUC. Que 's comensi que per aixó no arribará tart.
SAN. Au, au, somhi!
QUI Si... si...!
(Comensa á tocar las sardanas. Tot-
hom s' agafa de mans y dona princi-
pi el ball.
(Prement un porró y un got)
QUI. ¿Qui reparteix la gracia de Deu?
MAR. Doneu que 'm tocca á mi.
(Pren got y porró. En aquet moment
arriban els que habían sortit, bo y cor-
rent. 'L resp'andor de la llum, ariba
a mitj porxo.)
TON Ja es aquí! ja ha arribat! Acaba
de doblar la cantonada!
(Entusiasmats)
TUY. Ah! per fi!
(Corrent cap al portal del porxo hont
s' aluran mirant cap á l' esquerra
'ls qu' han vingut. Miquel y Quim se-
gueixen á Tuyas qu' agita un moca-
dor. 'Ls músichs titubeixan deixanse
alguns de tocar y 'ls balladors se atu-
ran.)
SAN. Quiet tothom, y segueixi la sardana!
(Torna á seguir la sardana ab mes fu-
ror qu' avans).
VEUS Ara, ara, ara...!
SAN. Virga Mariàngela! (Fel get)

(Al acte d' anarli á donar se sent un soroll com de baixá un de coball ajudant á la ilusió la mirada e cada dels del portal y seguidament apareix al fondo al mitj del porxo l' Albert ab trajo de royadillo, sense res al cap, barba y cabell en desordre. Exclamació general de sorpresa. A Mariàngela, li cau el got de la ma Silenci sepulcral.

- TOTS L' Albert!
- LAR L' escolant!
- TUY Jesús!
- MAR. Mare meva! (Aterrada)
(Entrant ab resolució á la sala
Si! l' Albert! No m' esperavau!
No es vritat? Donchs aquí 'm teniu! ab totas las furias! Ab tots els odis, ab tots el rencors de la meva ánima
- LAR. (A mitja veu.)
Ara s' arma la grossa.
- MAR. (Ab arranque y com despertant d' un somi, llentsantse al coll de l' Albert.)
Albert! Albert de la meva vida!
- ALT. Ah..! (Ab crit de l' ánima y estrenyella en los seus brassos tot danli un bes al front.)
- SAN. Qué fas. Mariàngela? (Ab rabia.)
- ALB. Lo que deu! si 'l cor ja m' ho deya!
Si el cor ja m' ho estava esperant á pesar de'ls meus recels y la meva desconfiansa!
- SAN. Aquesta dona es meva!
- ALB. Ment-!
- MAR. No! May!
(Estrenyentse mes ab en l' Albert)

- ALB. ¿Has sent't?
- SAN. Te repeteixo qu' es meva, tota meva!
- ALB. Tota teva? Vina á arrancar-la dels meus bras-
sos! Vina!.. Y 't perdono tot lo mal que m' has
fet en aquesta vida!
- SAN. Me provocas!
- ALB. Ab tot l' imperí de la rahó! Ab totas las forsas
de la meva ánima!
- SAN. Deixeume!
(Volentse despendre).
- ALE. Deixeulo!
- MAR. *(Dominada pel temor).*
- Albert!
- OUI. Santiago!
- LLUC. Escolta!
- ALB. Deixeulo dich!
- SAN. Si me l' has de pagar!
- ALB. Quan vu'guis. ¿Vo's ara mateix?
Trac'an de despendres de Mariángela
Grans murmulles).
- SAN. Ara... sí!
(Fent esrforsos per retxasar als que
l subjectan).
- ALB. Donchs, ara!
- MAR. *(Suplicanta).*
- Albert! Per Deu!
- ALB. Déixam!
(Ti a á Mariángela en brassos d' en
Miquel per dirigir-se al foro).
- A fora t' espero.
(Atropellant á n' en Lari y en Toni
que volen aturar-lo. En Santiago lo-
gra despendres dels que l' aguantavan
y va darrera l' Albert. Las donas s'
esvalotan.)
- MAR. *(Extenent els brassos á l' Albert y*

volent seguirlo.)

Albert! ¡No t' en vagis!

OUI. y MIQ. Santiago

ALB.

(Va prop del portal).

Jo tornaré, Mariàngela; jo tornaré.

(Desapareix foro esquerra seguit de Sanliagò y detras Joaquim, Lluquets, Lari, Toni y altres. Querala, Llucia y altres conienen à la Mariàngela á qui subjecta en Miquel.)

TELO RÀPIT

Fi del primer acte.

Acte segon

La mateixa decoració despullada de adornos.

*Al aixcar-se 'l teló apareixen sentats á terra prop del proscen-
desgranant blat de moro, en Toni, la Querala y sis ó set ho-
mes y donas mes. Lari está dret contemplantlos ab la sotana
arremangada y las mans á las butxacas del pantalón; porta
'l boneto al clatell, y 'l roquet.*

Es de dia.

ESCENA PRIMERA

LARI, TONI, QUERALA, homes y donas,
després LLUQUETS

- TON Aixís digas que l' Albert y la Mariángela
son germans de llet..
- LARI. Ja ho sabia.
- QUE. Díu que al vení al mon ella, la Mariángela,
ja se 'l va emportà la mare de l' Albert per

criarla, per que á la cuenta la Llucia de resultas del part va tenir de fer llit uns quants mesos. Allí van aná creixent plegadet: 'ls dos angelets de Deu hasta la mort de la mare de l' Albert. L'avors de Mariàngela que ja era grandeta va torná aquí á casa seva y á l' Albert 'l va recullit lo senyor rector de la pobla de Claramunt que 'n va fer lo escolanet mes aixerit de tota aquella rodalia.

LAR. Allí l' vaig coneixe jo. Si ho era de trempat.
QER. Com un pesol y més viu que la tiya Y de brau? Figútem que no tenia onze anys que va salvar la vida á la filla del hostaler de Vallbona que una crescuda del Noyase l' en duya riu avall sense que ningú s' atrevís á lliurarla.

LAR. Oh y qu' es un fet. Jo hi era!

QUE. L' anomenada que desd' allavors diu que va agafar lo bavlet no es pe contada.

LAR. Mireu, jo demés que de sentir contar totas las fetas, es que m' ti a tant l' Iglesia.

TON. Á tu lo que 't tira es la gandularia.

(En Lari li pega una puntada de peu y el Toni un cop de panotja a la cama)

QUE. Y que may se va oblidar de la seva germaneta, com li deya á la Mariàngela.

LAR. Com que casi ho era.

QUE. Mes tart va morir lo rector, que ja era vellet y allavors se va fer cárrech del xicot lo seu oncle Quim, l' Alcalde.

LAR. Per la seva desgracia.

TON. Pero parlant de tot, ¿Y que se 'n sab de lo d' abir?

LAR. Aixó a questa.

QUE. Jo? Jo no se mes que m' han fet fer molt menjar per aquet mitj dia.

- LAR. Res mes?
- (*Tocan las 11 al campanar.*)
- QUA Las onze, apa, ja us ho acabareu de fer sols.
(*Aixecantse y cuidantse el devantal*)
- TON. Ja 'ns deixa-?
- QUE. Ten-h a'cuyna molt atrassada.
(*Dirijintse segonv esquerra.*)
- TON. Ets mes malada que un peu de tocino.
- QUE. Escolta, Lar.
- LAR. ¡Te trencaré un os, Toni!
(*Li peu una cosa.*)
(*Al arribar Querala al mutis surt Lluquets y ensopega.*)
- QUE. Xó! (*Mutis. Riallas.*)
- LAB. Lluquets, qué no t' han ferrat avuy?
- TON. Demá hi trobarás un duro.
- LLUC. Bona manera de rebre á los personas. .
- TON. Va de plaga. home.
- LAR. Acostat, acostat, tu que ho sabs tot podrás enterarnos.
- TON. Ah, si. ¿Cóm va quedar lo d' ahí Vespre?
- LLUC. Y res. La ho vaig dir que no arribaría la sang al riu.
(*Se baixa á culliv una panotja, que comensa á desgranar per distreures.*)
- TON. De debó?
- LLUC. Al fi en Santiago aconsellat per mi, ho desistit del seu empeuyo, y en aquets momesnt está fent las paus á cosa l Alcalde, hont s' hi trova la Mariángela y els seus pares.
- LAR. Me fas quedá parat.
- TON. Y á mi.
- LLUC. Ja demés falta que 'ls dos cusins s' estrenyin las mans y llests.

- LAR. Tu ho creus?
- LLU. Si avuy dinan aqui las dugas familias. Com que he sigut l' ànima del arreglo, si estaré enterat..
- LAR, Ja sabém que ets l' home de confiança del fill de l' Alcalde; per xó may 't faltan dugas pessetas á la butxaca. ni hi ha qui porti las tevas vestimentas.
- LLU. Com que soch qui l' aconsella. Y qui 's mata per ell si convé. Com he dit..
- (*Estirantse las puntas del gech.*)
- TON. Be, no 't perdis!
- LAR. No que la cort hauria d' estar de dol al menos duas setmanas.
- TON. Quina cort, la dels t. cinos?
- (*Riallas.*)
- LLUC. Noys... mireu que us faré mal!
- LAR. Are va de serio. Digas que si es cert lo que dius, potser encare s' arregli alguna cosa entre l' escolanet y la Mariàngela?
- LLU. Y tal... com que 's casarán... Jo he aconsellat á n' en Santiago que 'ls deixés casar.
- LAR. Me sab greu. Sinó pel sinó...
- TON. Hasta á mí.
- LLU. Bé no us vingueu á fer 'ls escrupulosos.
- LAR. Jo no 'n faig res... pero qué t' has cregut encara tinch moral.
- TON. Tindrà sort la Mariàngela de que com ningú li ha d' anar á explicar á l' Albert alló de si hi ha hagut ó deixat d' haverhi ab l' altre..
- LLU. Naturalment. .
- LAR. De tots modos es un fet qu' ahir l' Escolanet li va aplacar los fums á n' el teu gran amieh.
- LLU. Aixó s' hauría sapigut si haguessin arriba á las mans. Pero com que 's va pogué evita.
- TON. No avants de que el felipino 'm clavés un cop ge puny que 'm va fer perdre la resigñació

- LAR. ¿Qui t' hi feya ficar?
TON. Donchs mira que 'l socorro va arrivá à temps. L' Albert ja li tenia la grapa á dos dits del coll á n' Santiago, y 't dich que si l, arreplega..
- LLU. Y jo, perque hi era allí?
LAR. Fugiu ... deixeulo passar & n' en Mazzantini.
LLU. Sort que no 't faig cas.
LAR. Ni jo á n' à tu.
TON. Lo que 's podrá dir sempre es qu' arrivá l' Albert y pendreli lo nuvia, al fill del Alcalde va ser lo mateix.
- LLU. Si en Santiago ja en tenia de nuvia..., y no en fa poch de temps!... y molt rica y molt guapa. . y aixó ni el seu pare ho sab, ni ho sabia ningú mes que jo. Y si are ho dich es perquè lo de la Mariàngela ja s' ha acabat.
- TON. Digas donchs que 'n Santiago enganyava á la filla del amo?
LAR. Oh y es cert. El que no deixava de ser una pillada haventhi lo que 's diu que hi ha per entremitj.
- LLU. Vosaltres de tot ne dieu pilladas, y... no sabeu ditingir ¿Quin jove que siga rich y ab la presopopeya del meu amich Santiago no fa 'l mateix? ¿Qui soch jo al seu costat? Ningú. Y si n' he tingut de novias! Si n' he destrosat de cors! Y si n' he fet derramar de llágrimas! Aneu a la Barceloneta y us ho dirán. Y al fi que? Totas, ó casi totas s' han casat; y jo faré lo mateix el dia que trobi la meva conveniencia. Si aixó ho he fet jo sent qui scch. .
- LAR. Ho has fet perquè á bon segur que entre totas aquestas desventuradas que has dit, no n' hi hauria una tan sols que tingués un pare ó

un germá que vetl'és per e la.

LLU Y si l' hagués tingut, qué?

LAR Si l' hagués tingut y hagués corregut per las sevas venas sang ampurdanesa... la meva, poso per cas; apanyat haurías estat tu ab els teus desvergonyiments y las tevas murriadas.

LLU Qué has dit? Aguantame!

(Llensant la primotja y ab odedemán d' agredirla. Tots s'hi enterposan)

LAR. Lo que sents.

(Llensant lo boñeto)

TON. Vaja, tinguém la festa en pau

LLU Es que á n' aquet hi ha quatira li del ronsal que te paráu las agraviadoras..

LAR No, que ixen del cor.

LLU Si no 'n tens.

LAR. Qui no 'n te 'ts tu que disfrutas ab el mal.

TPN. Vesten Lluquets. .

LLU Si no que no vull donar un disgust á la mare. .

LAR. Si no n' has tingut may de mare. . Sí ni sabs com hi vas vení al mon.

(En Lluquets fa adamant d' acometre; de promte 's conté.

Llonsa de rabia la colilla d' un cigarro; se mossega el revés de la ma y se 'n va ab res lució.)

LLU. *Al arriivar prop la sortida.)*

Carceunda!

LAR. Pastétas!

(En Lluquets fa ademán de tornar y al fi surt)

Ns vindrá, no. Au, vinal Veyeu?

- TON. Ahont deu anar?
LAR. Anont vols que vagi? À contarho à n' en Santiago, pero a m' tanta po 'm fa l' un com l' altre.
(*Surt Mariàngela, dreta.*)
TON. Silenci.

ESCENA / I.

Mateixos menos LUQUETS, MARIÀNGELA
després QVERALA.

- MAR. Diu el pare que deixeu aquesta feyna y us en aneu al tro á acabar de regar las farolas. Y teniu d' afanyause que avuy dindü de lo nostre.
TON. Gran nota. A pa á recullir
MAR. Tu, Lari, ara entraba el bateig á l' Iglesia.
LAR. Ara hi vaig.

Se'n va dreta. Els altres tiran las panotjas que han sobrot á la pila, després reuneixen lo grà en un sol eabus gran. A poch l' entran al porxo y en surten tots ab aixadas al coll, dessapareixent dreta. Aixó sens interrompre el próxim dialech

(*Querala seg. esquerra*).

- QUE. Ja s' ha acabat?
MAR. Si, ara van al tros.
(*Se senta trista en una cadira.*)
QUE. Encára está etsup? No té lo que volía?
MAR. Ay, Querala! Ja veurás com no 's detura

aquí la cosa. En Santiago es rencorós y no 's queda aixís com aixís ab el desayre.

QUE.

Pero ara no es com avants. Se veu que no 'n farà el bon Jesús de son cusí com n' havia fet sempre. Renoy! ¡y quina manera de ventarse las moscas en cuan va entrar en aquesta sala! ¡Refunoll y quina sanch mes ardent a ha portat de Felipinas.

MAR.

Veures pres per culpa meva .

QUE.

Es que no n' hi havia per menos. Del contra ri sols sab Deu lo que hauria succehít. Si fe ya feresa el mirarlo.

MAR.

Jo 'm pensava morirme.

QUE.

Jo no cabía en pell d' alegría. Pero qui dímoni devia ser el que va posar el seu nom á la llista de morts que duya el diari?

MAR.

Ves á sapíguer...

QUE.

No mes faltaría que ara á mi se 'm presentés en Falet... Ay pobre Lari..

(Tapantse la boca).

Ni vuy pensari

(Crits llunyans.)

Escolti els del rabal. Si no arriba avíat la torpa, aixó acabarà á tiro pelat com cada cop que s' arman aquestas grescas.

(Foro esq. Miquel y Lluçia).

ESCENA III

Mateixos MIQUEL y LLUCIA

LLUCIA.

Aixó acabarà malament... Sents?

MICHEL.

Prou que ho veig.

(*Llucia entra trayentse 'l mocador gran y se senta plegantló en la falda.*)

- LLUC. Vaja qu' aviat el tindràs aquí.
MAR. (*Aixecantse*). Vé l' Albert?
MIQ. Ja estranyo com no ha vingut.
MAR. De vritat?
QUE. Ho veu.

(*Contesta a Mariangela.*)

- LLUC. Ja tot s' ha arreglat: s' ha acabat el plet.
MIQ. Y ara prou desori! L' Albert si vol podrà seguí vivint á casa son oncle, com avants d' anarsen al servey, hasta el dia de casarvos, que segons ell será aviat. Y per llavoras en Quim li traspasará cinch bancals de regadiu, la vinya del turó alt y la casa del carrer de la Rectoria que ja havia pertenescut á sa mare.

(*Se sent tocá el bateij.*)

- QUE. Aixó es 'l curcó que' ls rosega per las xarranadas que li avian fet al pobre xicot.
LLUC. Vina tu ara á remenar mes 'l caliu! Que sempre xarreu mes que las garsas
QUE. Yo?
LLUC. Mes valdria qu' anessiu á pressar la cuyna.
MIQ. Y ves com treus la trassa, que ja sabs que á l' Arcalde li agrada menjar bé
QUE. 'S farà lo que 's puga.
LLUC. Donchs, ansia!
QUE. (*Dirigintse seg. esquer.*) Sempre m' ha de perdre 'l tenir la llengua massa llarga!

(*Apart.*)

- MAR. Vulga la Verge que tot acabi en bé!
MIQ. Y per si no ho sabs, demá s repeteix la feste á casa d' ells; y á la tarde sardanas á devant de ca' la vila, qu' aviat las cridarà 'l nunci,

- MAR.** Aixó sí que es lo de menos.
MIQ. Que són al tros aquells?
MAR. Ara se 'n hi acaban d' anar.
MIQ. Veig qu' encare no ha arribat en Calau.
LLUC. No es pas que dugués massa fato.
MIQ. Quan arribi que desenganxi y li dongui grana á la bestia, qu' encare ha d' anar á la estació á recullir bots vuits.
(*Ab ademan d' anársen.*)
LLUC. Te 'n vas?
MIQ. Al tros. Si no m' hi arribés no enllestirían d' hora. A l' Albert que m' hi vinga á trobar y tornarém plegats.
LLUC. Apa, donchs, ves.
MIQ. Hasta la tornada.
LLUC. Ves, cansoner!
(*Surt dreta Llucia llensa un suspir.*)

ESCENA IV

Mateixos menos MIQUEL, luego ALBERT

- LLUC.** Ay gracias á la Verge y quin pes m' hi tret de sobre! Ahir vespre sí que 'm peusava que s' enfonçava el mon! Mira que li duya el pap de plé 'l minyó! alló era una tramontanada! No m' estranya qu' ab tan poch temps s' hagi guanyat l' empleyo de según tinent! Si arriba á durar la guerra un parell d' anys mes, se 'ns presenta ab los torxats de general!
MAR. Jo tan sols 'l desitjava á n' ell, pero tal com se desitja un imposible: ab 'l deliri de l' esperans!

- LLUC.** Noya, no t' entench! Com vas estar tan temps allà baix y ton padri te va enl'etrá. tant, devegadas ni sé lo que xerras!
- MAR.** Pero. com va ser que no 'l vegessim quan varem anar ab lo pare á Barcelona?
- LLUC.** Ja 'ns ho ha dit. Vosaltres us vareu creure haver vist totas las camillas y encare faltava l' última.
- MAR.** Qué dieu?
- LLUC.** Ell ja hi va arribar ab 'l mateix barco, pero era tan malalt que no 'l van desembarcar fins als dos días. Luego va estar al hospital malitar un grapat de temps, y si no va escriure va ser perque com may faltan bocamolls, li van escriure cosas que... pero ja t' ho contaré ell. Hi ha presonas que quan 'ls tallan 'l tel 'ls hi haurian de tallar tel y llenga.
- MAR.** Pero bé tarda prou!
- LLUC.** La vritat es que ja tenia temps de sé aqui.
(*Girantse.*)
- MAR.** L' impaciencia 'm mata!
(*Albert foro esquerra.*)
- LLUC.** Miratel!
(*Mariángela corra envers ell y apretantse las mans ab efusió*)
- MAR.** Albert!
- ALB.** Mariángela! Mariángela de la meva vida! Deixa que 'm bany en los raigs dels teus ulls de gloria! Ab l' alenada de la teva clavellina boca! Deixa que m' extassihi ab la contemplació del teu rostre que tant desitjava torná á veure la meva ánima enamorada!
- MAR.** Albert!
- ALB.** Perdoneu, Llucia, si no mes la veig á n' ella! Si no penso mes qu' ab ella! si sols la desitjo á n' ella! ab ella está tot quan estimo, y he

estimat en la terra! La realisació dels meus somnis d' amor! Lo sagrat recort de la meva mare! Tot; tot ho trovo aquí á n' aquest angel que va enviá el cel al mon per endolsir 'ls rigors de la meva existencia!

MAR.

Albert!

LLUC.

Ep, noys, arregleusel... que ni sé lo que 't xerras! Ja sabs qu' avuy 't quedas á dinar ab nosalires.

ALB.

Ja ho sé Y á sopar si voleu y sempre... sempre! ¿Ahont haig d' estar tan á gust com al costat de la meva reyna soberana?

(*Mitj abrassant á la Mariàngela*).

LLUC.

(*Ap.*) No las han de fer tornar bojas. (*Alt.*) Hasta aviat.

ALB.

Adeu siau, Rússia.

LLUC.

Si vols arribarte al tros, aquesta pot acompanyarte, que no sé que 't mol en Miquel.

ALB.

Está bé.

(*Vase Lluçia seg. esquer.*)

ESCENA V

ALBERT, MARIÀNGELA, luego TUYAS

ALB.

Mariàngela meva! lo qu' haurás suferit! Creuret qu' havia mort!

MAR.

Tot queda compensat ab la inmensa alegria que 'm va produhir el teu inesperat retorn. Tu no pots comprendre l' importancia de trovar un ser adorat, quan s' está cert de que la mort n' ha fet presa. Es un goig tan intens sols comparable ab lo que deuen sentir 'ls benaventurats qu' están eu la gloria!

- ALB. Te recordavas forsa de mi?
MAR. Quan hi deixat de recordármén? Quan he deixat de plorar? Y tu ¿M' has estimat sempre?
- ALB. Si t' he estimat? M' havias d' haver vist al recibo d' una carta d' en Lari, anunciantme que 't volias ab en Santiago.
- MAR. Aixó 't va escriure?j
ALB. Vareig caure aplomat á terra, sense saber lo que 'm passava! Me mossegava 'ls punys com un afollat! M' apretava 'l front aixis, ab las mans, fort, molt fort! Ab la pressió punxadora de las urpas d' un tigre! La meva Mariángela d' un altre! cridava aixordant 'l espay! La meva Mariángela á qui ja estimava avants de donar 'ls primers passos. Aquella que, al morir tant va recomenarme la meva santa mare!.. Oh! que may mes torni á sentir pena semblanta! Que may mes! ..
- (Escapantli las llágrimes y dant un cop de peu á terra.)*
- Llamp del cel!
- MAR. Qué tens?
ALB. Que 'm fa vergonya plorar devant teu!
MAR. Pobre Albert!
ALB. No .ara no soch pobre! Al revés soch rich d, alegrias. ab las que ofego las ja casi oblidadas penas d' altres temps.
- MAR. Si, si, pensém ab 'l pervindre rialler que 'ns espera.
- ALB. Tens rahó; demá en lo tren correu sortiré per Madrit, y en tornant, 'ns ocuparém del nostre próxim onllás que vuy que siga prompte. L' oncle Quim m' ha ofert 'l seu apoyo y ab aixó y 'ls ahorros que duch de Filipinas, no tindrém d' envejarli res al me-

rich potentat de la terra!

(*Tuyas foro esquerra. Ss sen tocá un bateig.*)

TUY. Se pot passar?

MAR. Que ja sou aquí tots?

TUY. No, 'l pare y en Santiago vindran mes tart, ¿Qué tal Albert?

ULB. Ja ho pots veure á la gloria!

TUY. També pensava havermhi trobat jo á horas d' are. Pero que vols ferhi? 'L cel ha volgut que fos solsament aquesta la favorescuda.

ALB. Com es aixó?

MAR. L' Osorio que li va escriure qu' arribaria ahir.

ALB. Es vritat! Y jo, tonto de mi, me 'n habia ben eixit! Ahir vaig parlar ab ell á Girona.

TUY. Vas parlar ab en Lluís?

ALB. Y va dirrho que comptava arribar ahir, sols que li ua desbaratar el plan l' haver sigut destinat casualment per venir aquí mateix, al frente d' un escuadró qu' envía el Govern per contenir, segons crech unas diferencias entre pastors y propietaris.

TUY. Quina casualitat!

ALB. Allí 'l vaig trovar de capitá del regiment de Treviño.

A . Ja 'l tens capitá.

TUY. Quina alegría! Y no va dirte quan pensava serhi aquí?

ALB. Segons ell, avuy ó demá. Per cert que 'm ba fer sapiguer qu' aprofitaria la ocasió per demanarte oficialment al teu pare.

TUY. Sents Mariàngela?

(*Dreta Eusebi pelant una canya ab un ganivet y conduint dos ó tres cabras que fica al porxo dreta. Al mateix temps Querala seg. esquer.*)

ESCENA VI

Mateixos EUSEBI, QUERALA

- QUE. Diu la Lúcia qu' avants d' anarsen entri á treure del armari 'l serviment de taula.
- R. Desseguida
(*Mutis Querala.*)
(*A Tuyas.*)
- ¿Vols venir ab nosaltres al tros?
- TUY. Bueno
- MAR. T' esperas un xich, oy?
- ÁLB. No tardeu ma sa.
- MAR. Deu minuts. Aquí tens l' oncle Sebi per entretenirlos
- ÁLB. Aneu .. aneu.
(*Va á mirar á la finestra. Ellas se dirigeixen segona esquerra y 's topan ab Eusebi qu' ha eixit de deixá las cabras.*)
- TUY.. (*Al pasar prop de Sebi.*)
Ja veniu depastorar?
- EU. No n' has de fer res!
- TUY. Amable com sempre!
- MAR. Deixal, (*Mutis.*)

ESCENA VII

ALBERT, EUSEBI, *luego* ROSSENDO

- EU. Hola... Tu?
- ALB. Hola, oncle Sebi!
- EU. ¿Ja t' han tret del calabosos?

(Se posa á beure.)

ALB. A mi bé m' ho sembla; á no ser qu' estigués somiant, que malehida gracia que 'm faria quan me despertés.

(Contemplantlo.)

Si es pogués saber 'l vi qu' ha colat desde que va apurar el primer trago!

EU. *(Deixant el porró y pasantse el bras per la boca.)* Sabs tu lo que hi treballat avuy?

ALB. Prou que m'ho penso. Vosté sempre ha sigut un burro de treball.

EU. Oy que si?

ALB. Calli home! Y luego la feyna per un cantó y els anys per un altre! Quants en té ara?

EU. No ho sé; pero ja 'ls dech tenir tots.

(Entra en Lari dreta trayentse 'l roquet; va al porxo agafa una axada y surt corrents)

ALB. Si qu' amic...

EU. Tan treballar y la millor paraula que 'm sento es vago!

ALB. Mal fet.

EU. Y creu que no descanso.

ALB. Jo trovo que ja fora hora.

EU. Es lo que dich sempre á n' en Quel. Dígalí tu que 'n farà mes cas.

ALB. Aixis que 'l vegi.

EU. Oy que ne es mirar per la sanch?

ALB. Es clar que no.

EU. Quin mocetés t' has fet! Si 't veyá ara el rec-tó de la Pobla!

ALB. 'Ls petits se fan grans... Es el curs de la vida.

EU. Que no t' has dut un pure de per allí dalt?

ALB. No faltava mes! Allá va una avansada!

(Dantli)

Lo cos d' exércit arrivará demá ab lo equi-
patje.

EU. Te foll! Quin olor que fa!

ALB. ¿Vol un misto? (*Treyent la capsà*).

EU. Calal tu, mentres jo xupo
(*Albert li aplica el misto*).

ALB. A qué sab?

EU. Noy! A carquinyolis

ALB. Com que es fill llegitim de la millor vega
de Mindanao!

EU. La terra que haurás corregut!

ALB. Molta terra y molta mar!

EU. Ja sé qu' has fet las paus ab los de ca' l' Ar.
calde.

ALB. Al fi l' oncle Quim ha comprés la rahó y tot
ha acabat en pau y gracia de Deu.

EU. Molt m' en alegre. Y 't quedarás molt temps
entre nosaltres?

ALB. ¿Hont vol que vagi? ¿Ahont tinch lo que en
lo mon mes m' estimo, sinó á n' aquet terre-
no que guarda las cendras dels meus pares y
en hont vaig sentir las primeras parauletas
dolsas de la Mariángela? Si, si, oncle Sebi..
demá mateix surto del poble y aixis que tor-
ni que no tardaré gayres días á casarme! y á
viure tranquil, fins que el cel disposi altra
cosa.

EU. A casarte ab qui?

ALB. Per Deu oncle Sebi! No sembla sinó que ra-
papiegi; ab qui 'm ting de casar sinó l' amor
de tota la meva vida?

EU. Te vols casar ab la meva nevoda? Be, com
que vens d' allá ahont la gent es mes estrui-
da que en aquet recó de montanya...

ALB. Ara si que no l' entench.

EU. Jo en lloch teu tampoch m' enniria ab escru

- pols ni ximplerías.
- ALB. Vol dir per lo de las relacions ab en Santiago?
- EU. No per que ella li tinga cap voluntat aixó no!
- ALB. Prou sab vosté la mena de relacions que varen ser aquellas. Com ha dit vosté molt bé, sense carinyo, per lo que á n' ella respecta. Sols que el seu pare va ordenarli.. y creyentme mort... ¿qué tenia de fer la pobre? No obstant lo seu cor sempre ha sigut meu. No ho dupti. Ja la va veure penxarse al meu coll tan bon punt vaig entrar á n' aquesta sala; y si de prompte en Santiago, obcecat, volia disputarme el seu carinyo ab pretensions de ferla sa esposa...
- EU. Com que may hi va pensar en casarse ab ella.. oy dá!
- ALB. Qué enrahona are?
- EU. Avuy mateix he sabut que te paraula donada á una mossota molt rica de la Bisbal... y de temps.
- ALB. Vosté somfa! ¿Ell no havia demanat la Mariangela á n' en Miquel?
- EU. Si. ja ho se.. pero per lograr lo que volia: y lograt ja ho va tenir. .
- ALB. Lograt que?
- EU. Aixís tu no estàs al tanto de lo que corra..
- ALB. De lo que corra? Y qu' es lo que corra? Contesteu. Qué hi ha? Quinas reticencias son aquestas que m' gelan la sanch y m' encenen las gáltas? Aviat.
- EU. Enterat, xicot; que no tinch de ser jo qui t' ensenyi las baixesas de la meva familia.
- ALB. Donchs vuy que parli! Ho exigeixo! Ho mano!
- EU. Bé, bé, no t' enfilis que no n' hi ha per tant!

ALB. Mare meva! quan me creya prop del cel de la ditxa, 'm trovo altra vegada en los inferns del horror! Pero no! Si no pot ser! La Mariàngela no pot haverme enganyat. Vos ho vau veurer. Ho varen veurer tots. Va venir a mi sense jo cridarla. Ab expontanietat, deliranta, cega! Com cega va al llum la pappellona, del modo que 's llensa al abim la furiosa torrenda!

EU. Pero el mal ja estava fet, y com en Santiago es un poca-vergonya... pues...

ALB. Pues qué?

EU. Vamos ja só parlat massa.

ALB. Oncle Sebi!.. No 'm tinga per mes temps clavat en creu! Diga lo que s'piga ó no responch de mi!

EU. Dimonxi! Que t' ho digan los altres. Bó va ser l' escándol per que ningú ho ignori.

ALB. Escándol de que? Que pot ser l' honra de la Mariàngela va en llenguas?

EU. Vaja que no dich una paraula mes aixis me matin.

ALB. Llamp del cel! Pero no! Si tot es mentida! No s' hauria presentat al devant meu ab la forma que va ferho: alt el cap y serena la mirada! No! La Mariàngela no ha pogut obrar malament. Aquí estich jo per defensarla!.. per fer meus los seus agravis y per arrancar las llenguas de tots quants l' hagin infamada!

EU. Veurás xicot, arreglat.

(Tractant de escabullirse)

ALB. (Detenintlo bruscament per un bras)

No! Vos no surtiu d' aquí sense aclararmho tot.

EU. (Ap.) Malahida siga la meva llengua.

ALB. (Sacudintlo) ¿Ho sentiu?

EU. Que 't tornas boig?
(*Rossendo, dreta. Se dirigeix à l' Albert ab los brassos oberts*)

ROS. Albert!

ALB. Rossendo! Oh! Tu m' ho dirás
(*Deixa el bras de l' Euse. que surt desbocat, dreta, giranse de tant en tant espantat.*)

ROS. Que hi ha? Que pasa?

ALB. Aixó de que es parla respecte á l' Mariàngela. Diu que tothom ho sab, y per lo tant tu també deus saberho; y vas á dirme la vritat tota la vritat; per terrible que siga!

ROS. Albert! (*Confós*)

ALB. No 'm respóns? Llavoras es cert que hi ha alguna cosa! Pero en tal cas serán xismes d' aquesta gossada lladradora d' afrontas! Y tu ho creurás aixís com ho crech jo! Com ho vuy, com ho necesito creure!

ROS. Considera.

ALB. Si no 't demano consideracions, sinó respostas claras; Escolta; jo vaig á casarme ab la Mariàngela Demà mateix surto del poble per arreglar els preliminars de la boda. ¿Que m' aconsellas? Pero. aviat. Sense pensarti!

ROS. No 't casis.

Alb. Jesús! (*Agafanse 'l cap. Petita pausa. En Rossendo s' aixuga una llágrima ab el revés de la ma.*)

Jo l' estimava ab tota l' ànima! Que á pesar de lo que m' has dit segueixo estimanla encara. Y com no? Si en el meu cor si abrigan duas afeccions distintas per aquesta dona idolatrada. La una, ardenta, fugosa, nascuda en la gubertat de la meva vida! L' altre, santa y pura afecció de germá, amorosida per las cansons de la meva mare quan

an 'ns gronxava a's dos en lo mateix bresol sol, prop del escó, en los jorns de la nostra infantesa. Y tu tindrás provas certas del seu delicte .. No es cert?

ROS. Una en tinch abrumadora; me l' ha deparada avuy la mes rara de las coincidencias.

BLB. (Ap.) Lo cap se m' c bra!

ROS. Lo pitjor de tot es que aquet infame d' en Santiago...

ALB. Sempre en Santiago! Sempre aques home!

ROS. Casarse ab un' altra dona, venent per un gra pat de moneda l' honra que va robar á la desventurada Mariàngela.

ALB. Ell casarse ab un' altra dona, sent vritat lo que 'm contas? Ah, no! Aixó no! May de la vida! La Mariàngela avants que mon amor ha sigut la meva germaña! L' objecte sagrat que al morir tant me va recomanar la meva Santa mare! Que 'm va fer jurar ser el seu amparo en tots los cassos de la vida. Ch, si, en Santiago 's casará ab ella.

(*En Rosendo vol interrompírlu*)

Si! s' hi casará! Aixis s' esfonzés la terra!

ROS. No crech que pugas lograrho.

ALB. Que no? Si es lo testament de la meva mare! Que no faria jo per complaure un desitj d' aquella santa?

ROS. Dupto que pugas consguirho.

ALB. Vegi jo 'l dany palpable. y 't juro que la rehabilitació será tan complerta ó 'l cástich tan terrible qu' han de tremolar las pedras.

(*Passeja ntse frenetich*)

ROS. Qué pensas fer?

ALB. Ja ho veurás deixa que 'l cas arriui.

RCS. Ja ha arriuat! Vina ab mi; es questió de un quart d' hora.

ALB. Qué vas ensenyarme?

ROS. Lo fruyt de la deshonra de la Mariángela y
'l testimoni de la infamia d' en Santiago.

ALB. Qué!

(Sorpres; luego ab decisió y arranque)

Oh, aném! Aném!

(Se dirigeixen dreta. A la porta 's' topan ab en Santiago y Lluquets)

ESCENA VIII.

Mateixos SANT AGO, y LLUQUETS.

SANT. Ahont aneu?

ALB. Torném desseguida; no 't moguis; aném.
Rossendo. *(Mutis)*

Sant. y Lluq quedan mirantse sorpresos!

ESCENA IX.

SANTIAGO, I LLUQUETS.

LLU. Qu' es aixó?

SAN. No ho sé. Lo que puch assegurararte es qu'
aquet noy ja 'm va apurant la paciencia, y
Deu vulga que no torném á las andadas qu-
an menos ningú s' ho pensi

LLU. No s' en dona poch de tono desde qu' ha arri-

vat á la vila!

Donchs aquí no mes n' hi ha un que s' en pugui donar y aquest un soch jo! ¿Ho tens entés?

LLU. Com que e l' Evangeli! 'Ls homes te tremolan y las donas te van al darrera com si las catequisessis... y es perque tens mérit! So's qu' ab el fet de ahir vespre 'l prestig se te 'n ha ressentit algo.

SAN. Si ja no volia cedir á las súplicas del meu pare! Per que no li tinch por! Ja vares veure com n e li vaig tirá á sobre.

LLU. Coma un toro! Si, senyor! La llástima que no haguessis rematat la sort! Perque desde entonsas estás representant un paper poch lluhit, si senyor! Y hasta jo en toco las consecuencias Ara mateix passant pel devant del café m' han tirat una pastanaga, que si m' ensepega 'm reventan!

SAN. Te creus que jo també no he notat del modo qu' avuy la gent me mira? Y aixó no ho aguant'o; que no es el pel meu caràcter, véurem humillat per qui no val lo que jo!

LLU. Com que vals molt! Lo mal qu' hagi's topat ab una dona que no sab distingir, y que per cul, a seva vagin rebaixant la tova dignitat qu' está molt per demunt de tota aquesta gentota! Sinó pel sinó! (*Amenassador*)

SAN. Xoca, Lluquets!..

LLU. Tè! (*Dantli la mà*)

Veus aquesta senyal?

(*Mostrantli la ratlla de la cara*)

Me la varen fer allá á la Barceloneta dotze mariners, á quins vaig estomacar per ¡haver vo'gut defensá á una poca solta com aquesta Mariángela que no val..

SAN. Massa sabs perque jo la volia á la Mariángela; y encara que res he pogut lograr 'no

- ignoras lo que corra pel poble respecta de mi y d' ella; y aixó no ho esborra l' altre ab tot lo seu orgull y 'ls seus galons.
- LLU. Pero com que ningú ha de enterarlo, es al'ó que 's, diu: ojos que no ven...
- SAN. Donchs es precis que se l' enteri; costi lo que costi. Es la manera de ferli aplacar las agallas y venjarme del' altre.
- LLU. Vaig á trobar al xich de la Tona Aquell per cuartos se 'n cuydará.
- SAN. Doncs ves, perquè á mida que passen las horas, las sangs se 'm sublevan y tinch ganas de jugarmhi el tot pel tot. Vols diners?
- LLU. Porta deu duros.
- SAN. Ja 'n tindrás prou?
- LLU. Posemhi vint.
- (Sant, li dona bitllets)*
- SAN. Té. M' haguessin deixat barallar!
¿Qué, podia haver resultat? Que m' hagués mort?
- ILLU. Que t' agué...! No digas aixó que m' ofens Ell no 't mata estant jo allí... Veus aquesta senya? .. Ah! Ja t' ho he dit.
- SAN. Val'ia mes la mort del meu cos que la de la vergonya que vaig deixá feta un drapot en un racó de aquesta sala!
- LLU. Aixís no puga pendre may l' alternativa, si á la fi no tr unfas d' aquet maco-tonto con tal que segueixis los concells que jo 't donaré.
- SVN. Ves, ves, que s' acostá l' hora de dinar y no fassis tart.
- LLU, *(Anantsen, dreta y llensant la colla enlayre.)*
Lo que jo voldria .. Malvinatje l' ànima que m' aguantá!

ESCENA X.

SANTIAGO, TUYAS, MARIANGELA, *luego* LLUCIA,
segona esquerra

MAR. Qu' aném, Albert? Ah, ets tu?

SAN. No 'l busquis se 'n acaba d' anar ab 'en
Rossendo.

MAR. ¿No ha deixat res dit?

SAN. No més que tornaria aviat.

MAR. Quina poca paciència.

TUY. Qu' es estrany! Y 'l pare?

SAN. L' he deixat al Municipi que tenia de posar
unas firmas. Diu que vagis a tancar la porta
de casa y que duguis á la Gregoria per que
vingui á ajudar la Querala.

TUY. Ne deuhém pas anar al tros?

MAR. Ara, no.

(*Llucia seg. esquer.*)

LLUC. ¿Encare sou aquí?

MAR. L' Albert se 'n ha anat sense deixar dit res.

LLUC. Hola, noy!

SAN. Quan jo entrava per aquella porta, sortia ell
ab en Rossendo el fuster.

LLUC. S' en haurá anat cansat de esperar. No hi ha
por de que 's perdin.

TUY. Jò 'm tinch d' arribar á casa á tancar.

LLUC. T' acompanyaré un tros que tinch d' anar per
macarrons. Tu, nó t' allunyis qu' aviat para-
rém las taulas.

SAN. Jò, ja no 'm moch d' aquí.

LLUC. Aném, Tuyetas?

TUY. Aném, hasta luego.

MAR. Adios. (*Vanse dreta*)

ESCENA XI.

SANTIAGO, y MARIÀNGELA

(Pausa)

- MAR. No 'm guardas rencor vritat Santiago?
- SAN. No 'm diguis res Mariàngela. Lo paper ridicul que 'm vas fer representar devant de tot lo poble, es dels qu' encare que 's perdonin, no poden oblidarse.
- MAR. Massa sabs que la rahó 'm sobrava! Tu no ignoras lo mo t que jo estimava á l' Albert y 'l proposit qu' havia fet de tancarme per sempre mes á casa, desde que va arriivar la falsa noticia de la seva mort. A pesar d' aixó vaig ofegar 'l sentiment devant dels prechs del meu pare, y ab la confiança de poder estimarte algun dia, com ja últimament era 'l meu desitj. Pero va tornar l' Albert sorprenent á tothom; y al presentarse á ma vista, vaig sentir renaixe mes potentia la flama del meu amor y 'm vaig llensá als seus brassos impulsada per no sé qué d' aqui dintre que no 's governa á capritxo. ¿Que podia fer, pebre de mi? Si per dret y deber jo li perteneixia! Si lo que vaig darli dé bon grat m' ho podia exigir á la forsa!
- SAN. A la forsa, ne! Qu' alli era jo per interposarmi com una barra de ferro. Pero vaig tenir que rendirme en vista del teu desapego! Va faltarme la llum divina de la teva mirada y 'm vaig sentir cobart; y vareig tragarme 'ls seus insults mes humillants, encara, per ser inferits devant teu y per tu comportats! Oh!

pots donar gracias al meu pare si no va acabar la festa del teu sant ab un home camí del presiri y un altre camí del fossár.

MAR. Pero á qué ve aixó ara? No s' ha pronunciat la paraula de pau aquet dematí á casa teva? ¿A que conduheix avivá rencors que ja no venen á cuento?

SAN. Dich el meu sentir per respondrer als teus descárrechs.

(Dreta, remor de paraulas y seguidament surt la gent que torna de regar..)

MAR. Calla, que ve gent.

(Surten Lari, Toni y 'ls demés que deixan las eynas al porxo.)

ESCENA XII

Mateixos, LARI TONI, HOMES Y DONAS,
després LLUCIA

MAR. Y 'l pare?

TON. Detrás vé.

MAR. Poch li faltaria á las fascias.

LAR. Molt poch.

MAR. ¿Que os han vingut á trovar en 'l tros l' Albert y en Rossendo?

LAR. *(Desde 'l porso.)*

No 'los hem vist.

TON. Encara no ha arriuat el carro?

(Lucia fora esquerra ab 'ls macarrons.)

LLUC. Con tal que no l' hi hagi passat cap desgracia
(A Mariangela.)

Té: porta els macarrons á la Querala.

(*Mariangela 'ls pren y vase seg. esquerra*

MAR. (Apart.) Ahont haurá anat l' Albert?

(*Se 'n va.*)

LAR. (Sortin del porxo.)

¿Qué l' hi haurá passat á n' en Calau?

LLUC. Ah! y ha de portar el café y el sucre. Lari, ompla 'l porró per si aquets volen beure.

(*Lari ompla 'l porró de la bota y 'l torna á deixar á la taula. Van sortint homes y donas que se sentan en lo banch y cadiras de la taula. Alguns behuen. Un treu un joch de cartas y 's posan á jugar al extrém d' ella, Santiago mira per la finestra.*)

¿Que fas tu callat?

SAN. Res. (*Separantse de la finestra.*)

LLUC. ¿Que 't sab greu la composta?

SAN. No, no, no mes me 'n sab per haber vingut las cosas redadas d' aquet modo. ¿Quina necessitat tenia jo de disgustarme?

LLUC. ¿Que li hem de fer? À tu no han de faltarte partits hasta mellors que 'l de la noya. Y ab el ieu fet has ajudat á unir dos cosos que s' estiman.

SAN. Me voleu fe un favor, Llucia? No me'n parleu mes d' aquet assumpto.

LLUC. Ah' com vulgas, noy.

(*Quim dreta.*)

Mira á ton pare.

(*Sant. s' en torna a mirar per la finestra.*)

ESCENA XIII.

Mateixos, JOAQUIM, després QUERALA y mes tart
TUYAS y GREGORIA.

- JOA. ¿Encare no está aquet ranxo?
- LLUC. D' aquet ranxo. us en llepareu els dits, Alcalde. Ja 'ls macarróns deuen fer unas cabriolas!
- JOR. Y 'l meu nevot?
- LLUC. Diu que ha sortit ab en Rossendo.
(*Querala segona esquerra.*)
- QUE. Llucia, volen donar una mirada al éstufamentres aparíu aqueta altre taula?
- LLUC. Dispenseume un xich.
- JOA. Feu, feu, que acás no som com de familia?
(*Se 'n va Llucia segona esquerra.*)
- QUE. (*Que ha agafat las estovallas de sobre la taula.*)
Ep, fora cartas que avny es dia fener.
(*Recullen el joch y s' aixecan.*)
- LAR. Vols que l' sjudi, prenda?
- QUE. Ves á buscar plats y culleras.
(*Se 'n va Lari segona esquerra, torna ab plats y culleras que van collocant á taula ajudat per la Querala. Els que jugaban se 'n van á l' entrada del porxo. Altres contemplan el joch. Santiago surt de la finestra sense dir res á son pare.*)
- JOA. À que venen aquets morros?
- SAN. Deixim tranquil ¿no ha conseguit lo que volia?
(*Pasa á l' esquerra del proceni.*)
- JOA. (*Seguintlo*)

A mal buscat no se li ha de tenir lléstitima. Ja sabs que empre va'ig oposarmhi als teus festeijos ab la Mariángela: perque la seva voluntat sempre va ser de l' altre á qui va seguir estimant hasta després de créurel mort.

SAN. Sempre está ab 'l mateix! No m' amohineu mes!

JOA. Es que jo me 'n tinch la meva part de culpa per haver sigut sempre tan papanatas per tu, que m' has dut com pel ronsal allá ahont t' ha donat la gana, que no vals 'ls disgustos que m' has donat desde que vares sortir del ventre de la teva difunta mare!

SAN. En pitjors ens hem de veure encara si se m' inflan els nassos.

JOA. Vés que no sigui jo 'l que te 'ls inflia avants de sentarnos á taula.

(*Foro esquerra Tuyas y Gregoria*)

TUY. Eh! Feu pas! vaya un puesto de jugar!

(*A Gregoria*)

Ves á la cuyna qu' allí veig als de casa.

(*Gregoria vase seg. esquerra. Tuyas s' adelanta*)

Pare ¿que vol la clau?

JOA. Si, dómala.

TUY. (*Ab veu baixa veyent á Santiago trist.*)

¿Qué té en Santiago?

ESCENA XIV

Mateixos EUSEBI, XICOT y xicots.

- EU. Pillós, lladres, granujas!...
- JOA. Eh? Qu' es aixó?
(*Algúns mossos van a descompartir-los y 'ls vicots fugen.*)
- XIC. Ja t' atraparém! (*Fugint.*)
- TON. Eh! fora!
(*Eusebi cull cromos de terra. Torna á seguir el joch.*)
- JOA. ¿No 't fa vergonya el brallarte ab la canalla?
- EU. M' han estafat set cromos dels grossos.
- TEY. No veyeu que ja sou massa vellet?
- EU. Ningú t' hi demana, batxillera!
- JOA. Ja ho diré a ton germà quan vinga.
- EU. Tu mes valdria que fessis aná bé á ca' la vila.
- JOA. A llengua llarga no 't guanya ningú.
- EU. Millor.
- TCN. (*Desde 'l porxo.*)
Sebí que vé en Quel.
- EU. Que vingui... No 'm fa por ningú!
(*Anantsen depresa seg esq.*)
-

ESCENA XV.

Mateixos, MIQUEL, luego CALAU ab el carro.]

MIQ.

(Foro esquerra.)

Aixequeus com mil diàstres! Qué veniu á embressá el pas!

(Als mossos que segueixen jugant).

Ja sou aquí tots?

JOA.

No mes falta el meu nebot.

MIQ.

Jo l'esperat al tros fins ara.

TUY.

Ahont dimontri deu haver anat?

MIQ.

Es que se l'hi ha de dir que socorri ab tabaco qu' á n' ell li pertoca. (Comensa a sentirse llunyá el traqueteix del carro que 's va accentuant seguit de cascabels y de lladruchs.

TUY.

Y la Mariàngela?

MIQ.

Deu ser per dins. ¿Que fa aquell?

Que mira si plou?

(Per Sant)

(Vasè Tuyas segona esquerra.)

SAN.

(Sense girarse).

Prench la fresca.

MIQ.

Ja tenim aquí al Calau.

MOSSOS

El carro! (Aixecantse)

MIQ.

Gracias à sant Antoni. Me pensava que no arrivava! Apa! A treure la forsa tots qu' encara ha de tornar á sortir per l' estació.

(Els mossos desan las cartas; alguns desapareixen foro esquerra. En Miquel, en Joaquim y la Tuyas 's quedan sota la arcada. Tot seguit entra el carro ajudat pels mossos qu' habian eixit.)

- CAL. Oh! Buenooo! buenooo! Malllamp t' esberli!
(*Amenassant el cap del caball ab la vara.*)
- SAN. (*Mirant per la finestra.*)
Que tarda en Lluquets. (Ap.)
- JOA. No li peguis al cap! Calau!
- MIQ. Com qu' á n' ell no li cou.
- CAL. Gandul!.. Per pujar la costa de can Pla m' ha fet veure la padrina.
(*Els mossos comensan á desenganxar. Seg. esq. Lucía seguida de la Mariàngela.*)

ESCENA XVI.

Mateixos. LLUCIA, MARIANGELA, luego EUSEBI
després LLUQUETS.

- LLUC. Qu' has tardat avuy.
(*Sortint seg. esq y dirigintse al foro ab sa filla.*)
- CAL. Jo 'm creya quedarme pel cami. A n' aquesta bestia no sembla sinó que se li encomanin las manyas del avi Sebi.
- EU. (*Seg. esq. Surt menjant un tros de pa.*)
¿Que xarra que xarra aquet de mi?
(*Riallas*)
- CAL. No ho deya pas per vos.
- EU. Es que per xó!
(*Mariàngela y Tuyas baixan al prosceni esquerra. En Calau busca dins del carro.*)

- MAR. Y l' Albert no vé!/
TUY. Ja viudrà.
MAR. No sé perquè tinch por...
TUY. Y ara! (*Quedan parlant baix.*)
LLUC. T' has recordat del café?
CAL. Teniu.
(*Li dona un paquet que la Llúcia agafa desapareixent seg esq. En Miquel y Joaquim baixan al prosceni dreta.*)
MIQ. Com que diumenge baixas á Girona?
JOA. Si, si 's calma aquesta saragata; y prometo durte el xicot encare que tingue d' estarmhi vuyt dias.
(*Se senten crits y dos ó tres disparos llunyats.*)
MIQ. Sents? Aixó s' embolica!
LAR. Els del rabal s' er fadan!
JOA. Estich per arrivarm'hí.
MIQ. Que 'n treurás?
SAN. (*Sense girarse*)
Y deixeu que 's matin!
(*Lluquets dreta*)

ESCENA XVII.

Mateixos, LLUQUETS, després QUERALA

- LLU. Deu hi siga!
JOA. Que sabs qué fan aquells gats del rabal?
LLU. No hi he estat.
LAR. No hi vol res aquet ab' gats: com qu' una vegada un li va fer aquest set que te á la cara.
(*Alguns riuhén.*)

- LLC. Tu, minyó, 'm buscas molt el cos.
LAR. Que vols dir que no es vritat?
MIQ. Vaja, Lari.
LAR. Que ho negui... Ell diu que van ser dotz^e
mariners.
JOA. Pru bromas!
LAR. No son bromas, no. Si jo conech al amo del gat-
(*Als mossos á mitja veu*)
SAN. No 't diuhen prou?
(*En Lari 's posa á parlar apart ab
els mossos bo 'y mirantse rihent á
Lluquets.*)
LLU. Val mes que no 'n fassi cas
SAN. Bé... ¿qu' hi ha? qué ha dit aquell?
LLU. No ho vol fer es un çobart!
SAN. Ira de Deu!
LLU. Me vols creure?
(*Se quedan parlant. Calau surt del-
porxo y s' adelanta.*)
CAL. Se pot remullar?
MIQ. Per xó hi ha el porró; per qui en tinga ganas.
CAL. Ja l' he ben afanyat.
(*Calau beu Los homes y las donas qu
han acabat de descarregar el carro se
quedan enrahonant á l' entrada del
porxo fent broma ab 'l Sebi.)
(Querala seg. esquerra)*)
QUE. Quan vulguin qu' aboqui la sopa...
MIQ. Falta l' Albert. Ja t' avisarém.
(*Querala torna al mutis.)
(Llucia seg. esquerra.)*)
LLUC. Ahont s' haurá ficat aquell xicot?
MAR. (*Ap. a Tuyas.*)
Aquesta tardansa de l' Albert 'm desespera!
TUY. Ja vindrá.
CAL. (*Parant de beure; pero sense delxa
el porró.*)

L' Albert?.. Ara quan jo venia ab el carro, l' he vist ab en Rosseido que sortian de la case ta dels dos camins. (*Torna á beure.*)

(*Moviment d' espant de la Mar. y de la Tuy.*)

MAR. (Apart.) Jesús!

TUY. (Apart.) Que ha d't aquest home!

LLUC. Que hi hauràn anat á fer á n' aquell barracot?
(*Ellas parlan baix molt assoradas*)

JOA. Vés á saber!..

CAL. (*Deixant el porró en la taula.*)

Pero deuen haver entrat ja á vila, perque só vist qu' agajavan la dressera.

MIQ. Aixís, digas á la Querala que ja pot comensá á abocá la sopa á n' aquets; y tot seguit á nosaltres.

(*Vases Llucia seg. esquerra.*)

EU. (*Seguint á la Llucia.*)

Vaig á pendre puesto.

MIQ. Au! senteuse vosaltres (*Als mossos*)

Apa, á dins Santiago... Lluquets!

(*Picant de mans. La gent se coloca entre el banch y las cadiras.*)

SAN. (*Ap. á Lluquets.*)

Te prometo qu' ho sentirás!

LLU. Y si! Qué 't pot resultar á tu?

JOA. Apa, Tuyetas! Mariángela!

(*Surt la Querala ab la sopera que posa al mitj de la taula. Darrera, la Llucia y 's posa que pugui veurer á fora per la dreta. Santiago y Lluquets 's dirigeixen parlant baix cap á eegona esquerra poch á poch. Fan lo mateix Mariángela y Tuyas espantadas.*)

QUE. (*Al entrar.*)

Pas, que porto oli!

LLU. Ja es aquí l' Albert.

MIQ. Donchs anem'h!
*Dreta Albert seguit d' en Rossendo.
Arriva ab el rostre descompost y ab
resoluc ó.)*

ESCENA ÚLTIMA

Mateixos, ALBERT y ROSSENDO

ALB. No 's precipitiu que per tot quedarà temps.
Avans de seguir endevant; avans d' aplegar-
nos en amigable germanó, convé sapiguer
qui som... ab qui tenim de franquejarnos.

JOA. Qué diu?

MIQ. Qué?

*(Mirantse l' un al altre. Mariàngela
y Tuyetas el contemplan espantadas.)*

ALB. Perque sospito que entre 'ls aqui presents, n'
hi ha algun que no es digne de alternar ab
personas honradas!

*(Grans murmulls. Els que ja s' havian
assentat van aixecantse sorpresos l'
un després de l' altre. Los personat-
jes estan colocats del següent modo:
Al fondo dreta Albert, un pas mes
enrera Rossendo. Lari á la seva dreta
Miquel y Joaquim segon terme dreta.
Santiago, Llucquets y Toni y Calau,
fondo esquerra, Mariàngela y Tuyas
han reulat fins prosceni esquerra.)*

JOA Y MIQ. ¿Que?

- LLU. *(Ap. á Santiágo.)*
Per tu va!
- SAN. *(Apart.)* La rabia 'm cega!
- MIQ. Albert! *(Reprensiu)*
- JOA. A que ve aixó? *(Id.)*
- LLU. ¿Vols torná á armá fressa?
- SAN. *(Altaner)*
Deixeu que parli!
- ALB. Si, parlaré! Si per xó he vingut! Y parlaré ab la forma que acostumo, sempre que tinch motiu y ocasió d' arrancarli la careta a algun infame!
(Murmulls, Mariángela y Tuyas reculan un pas acostantse espantadas.)
- LLU. Fora!
- MIQ. Altra vegada?)
- JOA. Ja es massa!) *(Unissono)*
- ALB. Ho repéteixo: á algun infame!
- SAN. *(Apartant la figura d' Lluquets que se li interposa.)*
Que ho dius per mi?
- ALB. Per tu ho dich! Molt aviat has comprés la indirecta! ¿Veus aquella dona?
(Estenent el bras envers Mariángela sobre la que 's fixan totes las miradas.)
Ja la coneixes! Es aquella á qui vas ultrajar! ab la mes baixa de las pillerias! *(Rumors)*
- LLU. Qué diu!
- MIQ. Surt d' aquesta casa!
(En Mtquel s' adelanta per treurel. Albert li posa la ma al pit suaument per separarlo y dar la cara á n' en Santiágo.)
- ALB. Si, vares ultrajarla! Y li portavas l' honor á fira, quan t' he deturat al mitj del cami, tal

com se detura el lladre per ferli deix' r el far-
do que porta carregat á las espatllas!

SAN. Aixó 'm dius á mi?

(Rabiós y ab acomitivitat.)

LLU. *(A Santiago apart.)*

Que esperás?

ALB. Tu vas deshonrar aquesta dona!

(Santiago riu)

No riguis!

*(Estupefacció general. La Mariàngela
amaga el cop en el pit de Tuyas.)*

MIQ. Aquestas paraulas!...

SAN. Si! Qué? Per xó te la vaig cedir!

*(Mariàngela desfalleix, Llúcia hi co-
rra, y entre ella y la Tuyas la sentan
en una cadira. Murmulls. Los perso-
natjes parlan els uns ab els altres.)*

MIQ. Y JOA. *(Ab furor)*

Santiago!

(Dirigintse á n' ell y recriminantlo.)

ALB. Si no la vuy! No vares dirme ahir qu' era
teva? tota teva? Donchs ja la tens, te la dono!
Ja son per tu altra vegada las sevas caricias!
Ja floreixen per tu altra volta las clavellinas
de la seva finestra! Ja pots desahuciar á la
teva ricatxa de la B'sbal, perque ab qui 't
vas á casar are, es ab la Mariàngela; es ab
aquesta dona!

(Sant sonriu ab despreci)

Si! ab aquesta dona! Aixis la gloria del cel
me falti!

ROS. *(Agasantlo per un bràs.)*

Aném Albert!

LAR. Aném! *(Enduhensel.)*

SAN. T' has tornt boig! Qui ets tu per governarme?

ALB. *(Girantse de repent ja prop de la porta*

de la dreta y separant á Rossendo y Lari.)

Soch qui l' estima, soch qui l' adora, soch qui fora capás per ella, d' afrontar tots els perills! d' acometre totes las empresas! Vés! Cóntali al mon enter la teva malifeta vergonyosa! Publi·a en alta veu la seva deshonra; per^o pensa qu' ab ella t' has de casar y qu' es de mort la meva amenassa!

(S' en va seguit d' en Rossendo y en Lari. La Llucia y la Tuyas socorren á la Mariángela que al fi s' ha desmayat. Miquel y Joaquin segueixen recriminant á Santiago defensat per en Lluquets y altrs.)

Quadro

TELO RÁPIT

Fi del acte segón.

Acte tercé

La mateixa decoració.

El fanal del porxo esta encés. Del llum de la escola hi ha dos brochs apagats. Se veu al carro de brassos á terra; y en una roda el caball lligat ab el ronsal. Se ou el cant d' un gall en el porxo y algún lladruch llunyá al mateix temps que l' ofegat xiulet d' un tren. Tot seguit se ouhen tocar las vuyt en el campanar de la Iglesia. Una petita pausa y se sent la veu d' en Calau que canta en el interior del porxo.

*En un clau hi ha penjada la roba d' Iglesia d' en Lari.
Es de nit.*

ESCENA PRIMERA

Veu de CALAU; després TONI, luego EUSEBI y xicots

CAL. Un pobre pagés tenia una filla;
tenia quins' anys y encara no fila!
Trara-la rá, la...

Trala-la rá!

(Surt foro dreta tararajant entre dents la mateixa cansó mentres agofa las eynas y 's posa á estrijolar).

(Parlat) Ara que estém quiets si es que vols que siguém amichs...

Xoooo!

Surt Toni (dreta) fumant, ab un garbell que lliga prop la finestra).

Hola toni *(Veyentlo)*

TON. Ets aquí? No ho havia reparat...

CAL. Y 'ls de rabal?

TON. Rientse de las ordres del Alcalde y arrimantse de quan en quan cada garrotada que aixeca polsegura.

CAL. Quan ensenyin el nas 'ls de Treviño, no tindran prou carres per correr.

(Toni després de lligar el garbell va á buscar grans al porxo y la garbella.

Tot sense alterar el diálech)

TON. A quin' hora enganxas?

CAL. No surto pas aquestà nit. Com que no han dut el roldó del mo'í, no faria carretada.

TON. Estás de sort per que puja molta negró de la part de Agullana y 'm sembla que tindrem pluja.

CAL. ¿Que en sabs del tremend?

TON. De lo Alber? En Sendo se l' en va endur á la fustería; no fa molt que la Mariángela m' hi ha enviat ab una carta.

CAL. Encara te valora d' escriureli cartas aque'la? La Llucia te un trastorn, pobre dona!

TON. Y gros que 'l te.

CAL. Y com l' has trovat á n' ell, á l' Albert?

TON. Que 'm sembla que tornarà á armar brega: ni me ha mirat la cara.

CAL. Quin génit! Y volia trar per l' Iglesia!

- TON. Lo qu' es en Santiago, ja cal que s' escuri bé
'l nas per farumarlo de lluny y apartarsen.
- CAL. Si y que li digui al ractó que li arregli bé
'ls papers aviat per casarse ab la Mariángela.
- TON. Y 'ls festejos ab la de la Bisbal?
- CAL. Mira.. entreditxas Com las terras embarga-
das pel Govern. Pst! Muts!
(*Veus fora, que 's van acostant sense
alterar el diálech*)
- VEUS. Uno, dos; uno, dos; uno, dos...
- CAL. Ell que ja 's vey a amo del patrimoni d'
aquella noya...
- TON. Res. Se li ha embullat la troca.
- VEUS Uno, dos; uno, dos; uno, dos...
(*Entra Sebi ab una espasa de canya
- manant al xicot y dos ó tres mes, y
noyas ab escopetas de canya.*)
- CAL. Y are, oncle?.. No sentiu?
- TON. Eh! poca bulla!
- EU. Alto!
(*Els xicots se paran á mitat de l'
escena*)
- Cuydeuse de vosaltres!
- CAL. No sabeu que hi ha malalts?
- EU. Que 'ls curin!
- TQN. Mes valdria qu' anessiu a munyir las cabras.
- EU. Vés, munylas tu.
- CAL. O al rabal ajudá als seus.
- TON. Quins son els seus?
- EU. Els pastors. Las terras son de tothom; per xó
las va fer Deu; per que 'ns las repartisim;
sinó que 'ls que van venir primer.. mira..!
- CAL. Que sabeu vos?
- EU. Per xó j' he feto las cabras ahont me don la ga-
na, sempre.
- PAS. Hasta el dia que os clavin un tiro.
- EU. Vina a clavármel tu, que tens més de matxo

- que de carreter.
- CAL. Ara vé 'l vostre germá!
- EU. Si.. Marxen! Uno, dos; uno dos ..
(*Tornan á sortir per ahont han entrat*).
- TON. De serio ve?
- CAL. Si que vé.
- TON. Fem feyna, donchs.
Petita pausa. Foro esquerra. Miquel y Quim.)

ESCENA II.

MIQUEL, QUIM, CALAU, TONI.

- MIQ. Hi ha res de nou? (*A Calau*).
- CAL. Que jo sápigam...
- MIQ. Porta aquestas cartas ahont diuhen.
(*Li dona dos cartas*)
- JOA. De passada preguntali al Secretari, si té noticia de la forsa qu' ha d' arribá de Girona.
- CAL. Está bé. (*Agafa 'l caball, 'l des-lliga, per durlo foro dreta.*)
- MIQ. Y en tonant, vé's á abeurá á la fon ja qu' avuy no surts.
(*Entrant á la sala*)
- Tu, Toni; arribat al molí y digas qque tenim de fer ab el roldó?
(*En Ton desllí a el garbell y l' entra al porxo junt ab el cabás de la grana. Luego torna á sortir y fa mutis dreta. En Calau, després d' entrá el caball, vase foro esquerra.*)

ESCENA III.

JOAQUIM. MIQUEL, *després* QUERALA.

- MIQ. Com t' anava dibent, en vista de las parau las l lensadas per en Santiago, vuy dir que pots suposar que la cosa no pot quedar aixís.
- JOA. Ja ho veig.
- MIQ. Fins ara no avían passat de ser xafarderies de la gent, com quan també van xarrar de si ta filla y aquell tinent de llanceros..
- JOA. No m' en fassis memoria, Quel! Ja sabs com á poch li va anar com á n' ella no li escláfo el cap contra la paret de la cuadra. Y luego m' hauría sabut greu, al conensem de qu^e tot hbia set calumnia .
- MIQ, Pero are el teu fill ha taca: l' honor del meu nom que val tant com el teu. Y aquesta taca la renta el teu bordegás, ó te de costarli mes car de lo que 's pensa
- JOA. No hi tinch res que dir que també soch pare y mira... no ho dich perquè li fassis res á la Mariangela, pero jo en ton lloch.. vaja que soch molt bruto en aquets casos, y 'm despenjaría ab alguna barbaritat!
- MIQ. Has de saber que si mal no ve, encare soch mes bruto jo que tu.
- JOA. No, mes, no!
- MIQ. Jo 't dich que si! So's que hi ha circumstancias y circumstancias.
- JOA. També es vritat.
- MIQ. Y, ó en Santiago 's casa ab la meva mossa...
- JOA. En Santiago 's casará ab la teva filla ó l' en-

vio á la Bisbal lligat colzer ab colzer al mitj de una pareca de civils!

MIQ. No 'm satisfá la teva resolució, Alcalde; que 'ls còlsuls y 'ls civils m' hi sobran! 'L teu fill s' ha de casar ab la Mariàngela y res més! Y s' hi casará! Ó d' un cop de fanga li trech lo servell á pendre la fresca! Que no vuy passejar pel mon ni un dia més l' *estíngama* que va estamparme al devant de tot lo poble!

JOA. Vols dir la *estima*.

MIQ. Aixó!

JOA. Tot s' arregla quan hi ha bon desitj. Pots estar tranquil.

MIQ. Es que vuy la reparició sobre la ofensa.. Per tu, no hi ha re imposib'le; que no en va ets l' amo de la vila; y ans el día no apunti. vuy que 'l teu fill siga el marit de la noya. Que luego no la vol? Que la deixi! Y permeti la justicia divina que no 's posi per un may mes á la meva presencia!

JOA. ¿Tens qué fer ara?

DIQ. Mentres que siga per treurem aquet curcó que m rosega, aniré allà ahont te plauga.

JOA. Com segueix la Llucia?

MIQ. Ja está millor.

JOA. Donch vina ab mi.

MIQ. Ahont?

JOA. Ara á parlar ab el rector; d' sprés, ja sentirás com las enprech ab els pochs modos del meu fill. Pot ser la reparació que has dit. la tingas mes avans del que desitjas.

MIQ. Aném donchs.

(*Se dirigeixen fondo esquerra, topanse en el portal ab la Querala que surt ab una ampolla y una recepta.*)

¿Vens de l' apotecar:?

QUE.

Si.

(*Mutis ells; al anar á ferho Querala primera esquerra, l' atura la veu de Tuyas que surt, dreta.*)

ESCENA IV.

QUERALA, TUYAS *luego* MARIANGELA,

TUY.

Querala!

(*Cridantla.*)

QUE.

Qué?... Ah, es vosté!

TUY.

Qué fa la Llucia?

QUE.

Ja se ha llevat. No mes va ser el disgust.
¿Que no vol entrar?

TUY.

No. Digas á la Mariángela que surti. Fes que no ho senti sa mare.

QUE.

No tinga temó. (*Mutis.*)

ESCENA V.

TUYAS, *luego* MARIANGELA

TUY.

S' ha vist tribulació semblanta! Quin com. promis! Y jo, cobarda de mi! No tinch valor pera dir la vritat! Per declarar la ignociencia de la Mariángela ab la confesió de la meva

culpa Jo prou que ho voldria, pero, no puch no puch! Conech el gènit del meu pare y en un dels seus prompts fora capàs de matarme Oh! si, si! Que fora el mateix que matar á n' aquell àngel de Deu, que de res te culpa! No sé que fer!... no sé!..

Primera esquerra Mariàngela molt abatuda.)

MAR. Qué vols, Tuyetas.

TUY. Mariàngela! *(Tirànseli al coll y arrancant un plor.)*

MAR. Qué fas?... ¿Perqué ploras? Per ventura tens por que vengui 'l ten secret? Tau ingrata 'm creus? No 't desesperis, se quan te dech, y quan te debem tots 'ls de casa, y no hi ha sacrifici que nò estiga disposada á fer per tu. T' ho he dit mil vegadas, y avuy t' ho repeiteixo: Jo no deixaré anar cap paraula que puga comprométret, vinga lo que vinga!

TUY. Si no ploro per xo! Prou que ho sé que no ho farás: lo que també m' afligeix y 'm desespera!

MAR. Serénant y veurem com ne sortím.

TUY. Es que jo sacrifico la teva felicitat en benefici meu; y no es tan sols la teva felicitat, sinó la dels teus pares, la de l' Albert..

(Mariàngela aixeca els ulls al cel.)

y 't retinch en el fanch per aixecarme jo, neta de culpa! Y aixó no es just! no pot ser! y ab tot y conéixeho, se 'm gela la sach cada vegada que 'm venen tentacions de cridá al meu pare y dirli: Pare! Fasse de mi lo que vulga! La Mariàngela es inocenta! En Santiago ha mentit! Jo, solzament jo soch la culpable!

MAR. Cálmat, Tuyetas! Aquesta situació no te de

durar sempre. Casada que siguis, podrém parlar clar. Se sabrá la vritat tota, perque allavorans sens cap perill podrém dir-la; y t' hauré lliurat de la primera embestida del teu pare.

TUY. Si, pero, entretant. .

MAR. Entre tant, jo parlaré ab l' Albert que ja l' hi be enviat recado per que vinga, y 'm creeh convéncel de la meva ignocencia. Ell es bó y m' estima; y sab que pe'ls meus llabis no ha passat la mentida may!

TUY. Per xó que t' estima, no 't voldrà creurer.

MAR. Aquí lo pitjor es qu' hagi descubert l' Albert el lloch ahont están criant 'l nen.

TUY. En Rossedo va ser! Del modo mes casual qu' pugas imaginarte.

MAR. En Rossendo?

TUY. Va ser que la nit de l' arribada de l' Albert al poble, en Rossendo va anar á la estació per aclarir ne se qué d' unas travessas qu' havia veunt á la companyia, y com que qui las havia rebudas havia casualment sigut el guarda-agullas de la casilla dels dos camins qu' allavoras no 's trovava á la linea.

MAR. Jesús!

TUY. Van dirigirlo l la barraca dihentli qu' allí 'l trovaria. Arrivat que hi va ser va cridarli l' atenció lo bea vestit del meu fillet que l' anavan casualment á ficar al bressol. Y en tre preguntas y respostes y de indagació en indagació, va sapiguer que á la mitja nit de Sant Joan, s' havia presentat allí ab la criatura, una minyona quals senyas s' igualavan del tot, es clar, ab las tevas. En Rossendo, que estava duptós y que sabia per en Lari, qu' aquella nit vas faltar de casa teva sens que may hagus vo'gut confessar en hont

estavas, va anar lligant caps, faltantli temps pera aná á buscar á l' Albert y portarlo á la casilla.

MAR. Pobre Albert.

TUY. Y ara 't dich que tenim de pendre resolucions serias, perque tu no sabs lo que passa.

MAR. Qué passa? No m' espantis!

TUY. Res, si tens prou forsa de voluntat; molt si la perts.

MAR. Digas!

TUY. Que 'l teu pare y 'l meu ajudats pe'l mateix Albert, están resolta á que 't casis ab en Santiago.

MAR. Ah, no! Aixó no han de conseguirho!

TUY. Ja m' ho penso. Ni jo havia de comportarho! En Santiago ab tot y 'l seu genit altivós, 'l tem molt al meu pare y no fora entranly que per la seva part ..

MAR. Qué se m' en dona que s' ho proposin?

TUY. En últim extrem, digas la veritat tota... Meva es la culpa, just es que la pagui.

MAR. No, no! Aixó tampoch.

TUY. Com podrás vindicarte sense acusarme?

MAR. Per Deu Tuyetas! Deixa que jo li parli á n' l' Albert. Tingas valor y serenitat, sinó, m' farás perdre la meva, y 's posarán las cosas pitjor de lo que están ara.

TUY. Si la tropa arrivés aviat, aixó no fora res. Ja sabs que la mana el meu Lluís. Ab ell, que tindria jo que temer? Arriivar y anarlo á trovar desseguida, fora igual: li contaria tot; 'ns tirariam als peus del meu pare y s' acabarian els apuros.

MAR. Deixa que parli ab l' Albert. Aquest últim recurs de que vols ampararte, pot desbaratarlo qualsevol destorb que 's presenti

TUY. Y si li comunicavam á n' ell? Ay! no sé!

MAR. Lo seu caràcter fogós m' espanta y tindria por d' alguna imprudencia. Pensa que l' Osorio es encare lluny y 'l teu pare molt á la vora.

TUY. Tens rahó.

MAR. Li faltaria temps pera anar á provocá al teu germá y Deu sab lo que succehiria. Tinguém calma.

(Querala primera esquerra)

QUE. Diu la seva mare que hi vagi.

MAR. ¿Vols entrar?

TUY. Entraré un moment.

QUE. Jo vaig á comprar candelas.

MAR. Vés.

(Mariàngela y Tuyas entran primera esquerra. Querala 's dirigeix porta dreta topantse ab en Lari y en Toni que surten per ella.)

ESCENA VI.

QUERALA, LARI, TONI, luego CALAU,
després EUSSEBI.

LAR. *(Dantli á Querala un copet.)*

¿Ahont va la meva cuqueta de llum?

QUE. Vés. ximple; no estich per bromas!

LAR. Renyits!

(Avants de fer mutis la Querala.)

TON. Ja has sentit á n' en Martiriá.

LAR. Ni cent Martirians me fan torcer.

Y veurás com al últim el fill del Alcalde tindrà de rosegar l' os!

- TON. Donchs jo no crech que 's casi ab la filla del amo aixis li encaressim un trabuch al pit. Ja l' ha enlluhernat el brill dels milers de l' altra y ni á canonadas 'l fan renunciar.
- LAR. Tampoch renunciará l' escolanet del seu empenyo; com tampoch renuncio jo d' aixafarli 'ls morros á n' en Lluquets à la primera ocasió que 's presentí. Mira que dirme carcunda!
- TON. Donchs hi haurá pinyas, y serias!
- LAR. Que hi sigan las pinyas! Millor! Que bonas munyecas té l' altre; y de tripas... ja ho sabs... en te per vendre!
- TON. No ho nego.
- LAR. Es que s' ho neguessis te inflaria la cara!
- TON. No mes pensas qu' ab inflar!
- LAR. Malehidas donas! No se per que las varen posar al mon! Mira que s' en necessita de groixaria de cuyro per rebre al pobre escolanet com va ferho. T' en recordas?
- TON. Que vols que 't diga Lari. Jo encare dupto.
- LAR. Mal llamp t' esquerdi!
- TON. Mira que jo 'm trobava aquí quan se va rebre la falsa noticia de la seva mort, y pel cel te juro que el cor me fa mal al recordarme de la desesperació que 's va apoderar d' ella.
- LAR. Bah, bah, bah!
- TON. Va caure aquí mateix sobre una cadira, plorant com una Magdalena! Sense coló als llavis, groga com la cera del Cristo de l' agonia! La vaig veure arrancarse els cabells, morir-se!
- LAR. Tot comedia, Toni, tot comedia! La dona encare no feya cinch minuts que Nostre Senyor l' havia deixada á n' el Paradis, que ja va ensenyar las unglas. Se va atracar de pomas y després li va carregar el mort à la

serp, y per últim el pobre Adan va pagá l' ánech trovanse 'l desahuci pe'ls nassos, avants d' acabar el trimestre. Ningú las coneix com jo á las donas, creume.

TON. Coneixentlas tant, qu' estraly que 't vulguis casar ab la Queralá.

LAR. Bé 'm tinch de casar ab una ó altra.

TON. Es que 't pensas que será millor que las altres?

LAR. Potser siga pitjor. Pero á n' aquesta, si de cas no li valdrá ni la serp de la seva mare; porque sota las arrecadas de núvia, 's trovará ab una vara de freixa pe'l dia que s' entrebanqui, rómpreli al lloch ahont li van escudellar l' avgua del bautisme!

(*Calau foro esquerra treyentse y mirantse la g'rra.*)

CAL. Ja cauhen gotas

TON. Ja t' ho he dit. Quan he vist que 's carrega va per dessobre d' Agu'lana!.. Y 'l roldó per ara no l' esperis

CAL. Per mi que 'l dugan quan vulgan.

TON. Per mi de barril!

CAL. Sabeu que vinch molt enterat per lo que toca á la gresca d' ahir?

LAR. Si? Conta conta

CAL. Ho sé pe'l sercatari

TON. Y qué diu?

(*Acostantshi; quedant Calau en mitj*)

CAL. Que en Lluquets ja 's vol treure las pussas de la camisa, y que 'l mateix Santiago esco-rra el bulto referent á d' alló; de si va fer ó no va fer, y què segons quins camins pren-gni la cosa... m' enteneu? Donchs, aixó mateix.

LAR. Tu l' has entés?

TON. No que no l' hi entés, la vritat!

CAL. Me sembla que so parlat clar.
LAR. Com l' aygua de l' abeuradora dels tocinos.
CAL. Aixís mateix ho ha dit el sercatari. Vuy dir qu' en Santiago 's retrata de tot! que lo de la nit. de San Joan... res... qu' ho va fer pe^r comprometre á la xicota; pero que no la va veure ni ella 'n sabia res.

(*En Lari esclata ab una riatllada.*)

CAL. Bé... per qué rius?
LAR. Riu, Toni. Digas a'l fill del Arcalde que tanqui bé 'l cistell, que 'ls burots li veuhen la cansalada.

CAL. No t' entench.
Jo si que t' entench ara.

CAL. Y que no se atura aquí en Santiago.
LAR. Encara mes?

CAL. Diu que diu qu' alló que li va plantar pe'ls bigotis ahir al devant de tothom quan anavam á dinar. qu' ho va fer en remenja de las paraulas agravatorias que li va dir el falipino la nit de sa arribada, y que... vamos que, la Mariáugela no ha de tenir cap seba que li fassi coure els ulls. Rés!

LAR. Tu si que ho ets de seba!... No he vist xicot mes suru! Ja no havías de ser Llers! No comprens, tros de asa! que lo que busca aquell maco-tontó ara, es escaparse pe 'l pany de la clau y poder dur cap el casori ab la de la Bisbal. Respon tu! que semblas un pal de telégrafo!

TON. Bé... veurás...

CAL. ¡Sabs que potser hi toquis! Per que diu el sercatari, que 'ls dos guetos segueixem ab 'ls seus tretze y li han dit á n' ell que si d aquí mitja hora no va á la iglesia, ii arrosegarán!

LAR. No veus?
(*Crits pe 'l carrer soroll. (Corredisas).*)

CAL. Sentiu?

TON. Aixó ja no es al rabal.
(*Al dirigirse à la dreta entra una pedra tirada pel mateix lloch. Tots reculan.*)

LAR. Sota!

TON. Dimoni!

CAL. Ja pedrega!
(*Su't Sebi, dreta, corrént y entra segona esquerra.*)

EU. Noys! Pegan!

LAR. Veyam si us trencarán l' altre rem.
(*Los crits van perdentse á lo lluny.*)

TON. Aném á veure cap ahont van?

LAR. Ja ho has dit.

CAL. Jo no puch. Tinch d' anar á abeurar á la font, qu' en Quel m' ho ha manat.

TON. Ja t' ho contarém. Aném, tu.

LAR. Aném. (*Surten dreta.*)

CAL. (*Dirigintse foro id*)

Bona uit se 'ns prepara!

EU. (*Treyent el cap. seg. esq.*)

¿Que ja han passat?

CAL. Si.

EU. Douchs m' en torno.

CAL. ¿Que voleu pendrer mal?

EU. Vaig á jugar ab el fill de la bernia.

(*Uase dreta. Calau al foro. Primera esquerra Tuyas seguida de Mariàngela.*)

ESCENA VII.

TUYAS, MARIÁNGELA, luego CALAU,
després QUERALA.

- MAR. No surtir encara. No sigas imprudenta.
TUY. La Gregoria está sola y tich por que s' es-
panti.
(*Veü de la Lluçia, molt apagada.*)
Mariángela!
MAR. No sortiré, mare!
(*A Tuyas.*)
Dona una ullada al carrer, primer.
TUY. (*Diriginse foro esquerra seguida de*
Mariángela.)
Lo soroll venia d' aquesta altra banda
(*Senyalant dreta.*)
MAR. Torna, sents!
TUY. Ja tornaré.
(*Mutis foro esquerra Mariángela 's*
queda un moment y saluda á Tuyas
ab la ma. Calau surt foro dreta ab el
caball y 's dirigeix id. esquerra.)
MAR. ¿Ahont vas Calau?
CAL. Fins á la font. (*Mutis.*)
(*Mariángela baixa al prosceni.*
Querala. dreta, sobresaltada.)
QUE. Arri, bestiassas! M' han romput la mitat de
las candelas!
MAR. ¿Qué es això?
QUE. Aquells ximples, que per poch me fan caure
MAR. Deu meu, cuan s' acabará!
QUE. Si ja s' ha acabat. Han sapigut que la caba-

llería havia entrat al terme y fugen escapats com isarts de la farum del llop!

MAR. Dius que la caballería ja ha entrat al terme!
Llavors no tardará á ser aquí!

QUE. Per poch qu' apretin, menos d' un quart.

MAR. Gracias, Verge, meva. (Ap.)

QUE. Molta llenga, molt fer el maco, y aixís qu' oloran 'l bastó ja no se 'n veu un per remey.

MAR. Fiquémse dintre.

(*Albert dreta.*)

ESCENA VIII.

Mateixas, ALBERT

QUE. Miri l' Albert!

MAR. Ell! Déixens so's.

QUE. (Ap.) Un altre enredo ¡que qui sab com quedarà!

(*Vase Querala. Albert s' adelanta pausadament.*)

ESCENA IX,

ALBERT MARIÀNGELA *luego* ROSSENDO

ALB. Ja soch aquí ¿qué vols? Digas aviat.

MAR. Ja pots suposarho, vuy treuret tot recel y tota desconfianza.

(*Albert fa ademán d' entornar-sen.*)

Per la memoria de la teva mare, escóltam!
Y que 'm pots dir?

ALB.

MAR.

(*Acostantsehi amorosa y volent
agafarli la mà que ell separa.*)

Que t'enganyan! Que te están enganyant!
Déixam, dona!

ALB.

(*Persistint*).

MAR.

(*Detenintlo y agafantli las dos
mans*).

Alber! Albert de la meva vida!

¿Creas tu que si jo signés culpable, 't miraria aixís... fixos mos ulls als teus, per que pugas llegir hasta 'l fons de la meva ànima? Mariàngela; no 'm digas res més!

ALB.

Entre tu y jo ja tot s' ha acabat, tot!

(*Retxasantla*).

MAR.

¿Me Rebutxas?

ALB.

Si... E! teu lloch es el costat d' en Santiago ab qui vas á casarte

MAR

(*Reculant un pas*).

May! Ne ho veurán 'ls teus ulls! May! Sents?

ALB.

Si! Ho veurán Mariàngela! Y avants de poch.

MAR.

Te repeteixo que may!

ALB.

Mira Mariàngela, que en aquet poble m' hi estich morit; y que tan sols m' hi reté 'l compliment d' una missió sagrada.

MAR.

Jo 't juro que soch ignocenta.

ALB.

Tu? Quanta hipocressía! Quant t' he tardat á coneixe!

MAR.

Jo hipócrita!

ALB.

Si ho se tot! Si en la teva cara hi veiy escrita la culpa! Y apesar de aixó no puch esbravarme ab tu perque... perque t' estimo!

MAR.

Albet! (*Amorosa*)

ALB.

Si! T' estimo! Soch tan baix, tan infame, que

ja ho veus? puch dirtho sens que 'm caygui la cara de vergonya.

MAR. (Ap.) Jesús!

(*Tapantse la cara ab las mans y plorant*)

ALB. (*Agafantla per un bras*)

Digas: respon! ¿Ahont varas anar á n itja nit de Sant Joan emparada per las tenebras?

(*Mariàngela no respón*)

No, no ploris! Aixeca el cap! (*Obligantla.*)

Aixís! Que no m' has de convencer ab llágrimas ni esquivant las mevas miradas. Digas.. Ahon vas anar?

MAR. No t' ho diré.. Avuy no puch dirtho! No 'm preguntis!

ALB. Que no te ho preguntis! ¿Vols que jo te ho diga!

MAR. No!. Lo que puch jurarte ab los mans pcsadas sobre 'ls sants avangelis, que no vaig anar per res de mal; que no...

ALE. Calla! Calla!

MAR. Ves, deixam!

ALB. Vas anar á la casilla dels dos camins.

MAR. Déixam!

ALB. Vas anarhi á portari la seoyal del teu aprobi.. La burla sagnanta ab la que 'm va fuetejá 'l rostro aquell infame!

MAR. No segueixis, Albert! porque 'm farías perdre 'l judici! Sento que 'm va faltant el valor y no vuy que 'm falti! Que no ho vuy! Déixam sola y aburrida de tothom fins que puga vindicarme.

ALB. Vindicarte! (*ab risa burlona*)

Vindicat are!

MAR. Are, no! Vés!

ALB. Ja m' en aniré! Si es lo que desitxo y lluny! pero primer vuy que aquell malvat 't pagui

lo que 't deu. A crits me ho está demant la meva mare desde la gloria!

TON. Si á mi no 'm deu res aquell home! Si jo faré que devant teu desfassi la seva infame calúmbia.

ALB. Qué se m' en dona de lo qu' ell diga ni de lo que may hagi dit! Els meus judicis no parteixen de las sevas infamacions d' ahir, ni han de modificarse per las sevas rectificacions de avuy. Rectificarse! Si ja ho ha fet devant del seu pare y del teu. Si es el sol recurs qu' ha trovat per portar avant el seu plan, pero l' intent no ha de valerli.

MAR. Si no l' he estimat may! Si lo aborreixo ab tota l' ànima!

ALB. Si et crech ., Si estich plenament convensut de que es à mi, á mi sol á qui has estimat sempre!

MAR. À qui estimo encara. T' ho juro!

ALB. Pero vaig aná á la guerra. Mes tart va arribá als teus oïdos la falsa noticia de la meva mort; bojerías del teu germà varen obligà als teus pares á hostigarte per que et case-sis ab en Santiago, que may va pensar en ferte sa esposa, sinó la victima dels seus capritxos; y vares pendre per cántichs d' amor 'ls udols de la fera libidinosa que t' acari-ciaba. Y 'l veurías arrivár al peu de la teva finestra, altiu, orgullós, montat sobre la cella cerdana de la seva euga voladora, y, per vanitat, ó que se yo per quina aberració de la naturalesa, va consumarse el dany!

MAR. Jesús! *(Tapantse la cara.)*

ALB. Mes tart vaig arribar jo com sombra evocada del sepulcre! Com la trovalla de un bé perdut per sempre: avivant la teva passió mal adormida, l' aureola de sublimitat ab que vaig

apareix a ta presència; y 't vares llessá al meu coll, deliranta, boja, ab la borrarxera de la ditxa no esperada: ab l' esgarrifament de lo increible!

MAR. No! Albert, no!

ALB. Si... Llavors foll de sorpresa, va sublevarse l' orgull del teu nou amant, qui roig de rabia y de vergonya, va venjarse del agravi, tirantme á la cara el rebrech de la teva honra per que amortallés ab ella el cadávre dels meus amors, las cendras de la meva fé per sempre morta!

MAR. No, Albert, no! Res d' aixó es vritat: sé que las apariencias 'm condemnan d' una manera cruel; ab 'ls colors de la mes enganyosa evidéncia... Pero... altra vegada te ho 'juro que no soch culpable.

ALB. Sí no son apariencias! Son datos positius com no t' atreveixes á justificarte?

MAR. Ja arribará l' hora.

(Volent detenintlo)

ALB. Prou! No 'm detingas per mes temps.

MAR. Com ho faré. Verge meva, per convéncert?

(Acostantse amorosa.)

ALB. Déixam! No 'm fassis malograr la meva obra

MAR. Que pensas fer, que 'm fa tremolá 'l sentirte?

ALB. A son tems ho sabrás.

(Valent despendres d' ella.)

MAR. Concedeixme un plasso. Un breu plasso per deixarte satisfet.

ALB. Es inutil!

MAR. Potser un quart d' hora... pot ser menos encara!

ALB. Un quart d' hora es una eternitat á l' infern ahont m' has fet caure!

(Rossendo dreta.)

ROS. *(Alarmat)* ¡Albert!

ALB. ¿Qué hi ha?
 (Mutis) .
MAR. No t' en vagis... 'm fas por!
ALB. Déixa que no sé qué 'n volen.
MAR. Tornarás?
ALB. No sé!
MAR. Vols que t' ho demani agenollada?
ALB. Adeu.
 (Vase dreta)

ESCENA X

Mateixos, TUYAS després CALAU.

TUY. Qué has conseguit?
MAR. Res! Ja no es l' Albert d' avants!
TUY. Tranquilisemnos. L' Osorio deu estar ja prop
 del poble En Rafel acaba d' arribar de l' es-
 tació, y diu que venint en lo tren, ha vist á
 la forsa que 's dirigia aquí, creuhar el ca-
 nyar de ca 'n Rigal. Ja veus que no pot tar-
 dar.
MAR. Deu ho vulgui.
TON. Qué tems?
MAR. No sé! Si no ho sé! Pero 'l cor m' anuncia
 quelcom negre... y sento fret á l' ànima.
TUY. Manías tevas!
MAR. No Tuyetas, no! Ja ho veurás! Hasta tinch
 por que surti qualsevol destorb y qu' aques-
 ta forsa no arribi à la vila.
TUY. No m'espantis! Pero no! En Lluís te pressa per
 ser aquí

Ja vares llegir la seva carta. Aixó seria cruel!

MAR. Si, tens rahó; m' alarmo sense motiu y es de por que no poguém sortir d' aquet purgatori sense exposarte á tu á las iras del teu pare ó á mi á la desesperació de l' Albert!

TUY. Cálmat, Mariángela. Pensa que en últim cas no permetaré que per mi fassis el sacrifici de la teva vida.

MAR. No diguis aixó.

(Foro esquerra. Calau que arriba ab el caball)

CAL. *(Desde el foro)*

Mariángela, diu en Quel que l' esperan á la iglesia, que hi vagi desseguida.

MAR. Sents? *(Espantada.)*

Y qui mes hi ha allí?

CAL. Hasta ara mateix hi havia èn Santiago. Ara no mes hi ha en Quel y l' Alcalde.

(Desapareix foro dreta ab l' animal.)

TUY. Estich tremolant

Y jo; pero ¿qui sab per que seré?

MAR. Jo desconfio de tot!

TUY. Tu, que pots témer?

Mar. Jo? Tan egoista 'm creus?

TUY. Bè... pero no 't casarán pas de cop y volta vuy dir: no ho pretendrán... ni ho crech possible!

MAR. El teu pare ho pot tot; y 'l meu desd' ahí está fora de si, y saltarán si mal no vé per sobre de tothom... Pero contra la meva voluntat...

TUY. Després... ¿qui sab per que 't demanan?

MAR. No sé... no sé...

TUY. Ves: Obeheix al teu pare. Mantente ferma, y ja 'n sortirém.

MAR. Te quedas?

TUY. Entraré á dirli adeu á la teva mare.

La Mariàngela 's derigeix foro esquerra.)

(La Tuyas l'acompanya fins al portal.)

MAR. Que la Verge 'ns ajudi!

TUY. Confiém ab ella.

(Vase Mariàngela. Pausa; cri-dant!)

Calau.

CAL. *(De dintre)*

Ja vinch.

TUY. *(Ap)* Com ne sortirém d' aquest conflicte?

CAL. ¿Que volía? *(Sortint)*

TUY. *(Adelantanse)*

Sabs per què han enviat á buscar á la Mariàngela?

CAL. M' ho penso. Passava jo per devant de l'iglesia, quan s' ha ensopegat á sortirne l' Albert que m' ha dit: Calau, ves que á la sagristia hi trovarás en Quel, que no té ab qui enviá un recado á la Mariàngela; con que ya pots lligar la bestia á l' anella de la porta, y ves que 't dirá. Y aixís ho som fet. Al entrá á la sagristia m' hi trovat ab en Quel y l' Alcalde que estava apabullant á n' en Santirgo per lo que ya pot pensarse. Y quins brams! Els dos vells acorrentlo y ell defentantse com un alarb, hasta que al fi, devant de las amenassas y crits dels dos guetos, ha dit el xicot treyent espuma per la boca: Bueno m' hi casaré! Pero consti que 'm rendexo á la forsa. Vaig á buscá en Lluquets y torno.

TUY. *(ap)* Ay pobre de mi!

CAL. Ys' en ha anat remugant y amagant una mitja rialleta que no sé qué volía dir. Lla-

vors lo amo m' ha dit: Ves y dígalí á la no-
ya, que vinga desseguida, y tu torna; y are
me n' hi torno.

TUY.

(*Anhelosa.*)

CAL.

Y no 's té mes noticia de la tropa que puja?
Com que se ha enviat un parte dientloshi que
'ls bullangueres ja han fugit cap á las serras
uo sería estrany que es quedessin á fer nit á
Llers per allotjá millor al bestia,

TUY.

(*Ap.*) Que diu aquest home!

CAL.

Si no vol res mes...

TUY.

No. Ja pots anárten.

CAL.

(*Anantsen cap al foro esquerra.*)

(*Ap.*) Aquella rialleta! No sé per que 'n
sembla que 'n Santiago els en farà alguna!.

(*Mutis.*)

ESCENA XI.

TUYAS *després* ALBERT.

TUY.

Si, si. El cor 'm diu que 'n Lluís seguirá fins
aquí! Pero, ay, que també va dir m'ho 'l día
de l' arribada de l' Albert! De tots modos,
per forsa no la casarán pas! Si ho sabía, ho
confesaria tot al meu pare encara que sapi-
gués que m' havia de costar la vida! Pero,
no! No 's casará! Estima massa á l' Albert y
no arribará á tant el seu agraument. Pero y
si lo estemordeixen y cedeix? Es tan bona!
Que haig de fer! La vritat es que la tropa
temps tenia de ser aquí, segons ha dit en
Rafel.

(Se dirigeix al foro. Al arribar allí para oïdo per si distingeix alguna cosa cap á l' esquerra).

Res se sent! Sols 'ls xiulets de la tramontana per fer mes pahorosa la negror de aquesta nit malehida .. Calla! 'm semblava distingir... *(Va dintre 'l porxo á apoyarse en el carro y escoltant ab mes atenció. Albert dreta, molt abatut).*

ALB. Ja deu ser fora. El cor se 'm núia! Pero he complert ab lo meu deber. Mariángela! de la meva ánima! Qué será de mí d' aquí en endavant. *(Caient en una cadira.)*

TUY. *(Baixan al prosceni.)*

Rés. . rés! Deu meu! ¡Alber!

ALB. Tuyetas! *(Aixecantse de repent.)*

TUY. Qué buscas?

ALB. Suposo que ja es fora la Mariángela...

TUY. Si... pero ¿qué 't proposas? qué os proposeu tots!

ALB. Que el teu germá rehabiliti l' honor d' aquella desgraciada.

TUY. 'L meu germá ha mentit! Es la Mariangela tan pura com 'lls grumolls de neu del Montseny.

ALB. També tu vols ajudar á n' en Santiago per que pugua dur á felis terme 'l logro dels seus propósits?

TUY. Jo 't juro qu' es ignocenta!

ALB. Tots ho diheu! pero çap de vosaltres presenta provae de la seva ignocencia, com jo las tinch del seu delicte.

TUY. Es que en aquets moments hi ha inconvenients qu' impideixen revelártelas. Pero prompte, molt prompte lluhirá la veritat y allavorans os avergonyireu del mal que li esteu fent á la pobre Mariángela!

ALB. Bé... si ho veig clar! Os heu proposat embrollar 'ls meus honrats propòsits y no ho conseguireu á pesar dels vostres esforços. Avants de deu minuts las campanas de la parroquia anunciarán á tot 'l vehinat que en Santiago y la Mariángela quedan units per sempre devant de Deu y dels homes!

TUY. No, perque la Mariángela no pronunciará la paraula sense la qual el sacerdot no pot sancioná 'l sacrament.

ALB. D' aixó ja s' en cuydará 'l seu pare.

TUY. No ha de lograrho!

ALB. Poch tardarás á convencert de tot lo contrari.

TUY. *(Impacienta.)*

(Ap.) Y la tropa que no arriba! Ay, que vaig perdent l' esperansa!

ALB. Adeu.

TUY. No! Espera! *(Ap.)* Seguir ab aquesta indecisió ja seria criminal.

ALB. Acaba d' un cop!

TUY. Promets guardar un secret que vaig á revelar-te?

ALB. Deixam.

TUY. Es que 'm fa por que las meas paraulas produheixin tal revolució en el teu cervell que malogris 'ls propòsits generosos de la Mariángela perque ellas serán la demostració clara y patenta de l' ignocencia d' aquet ángel de bondat á qui ultratjeu ab las bostras bojas afirmacions!

ALB. Prou ja!

TUY. No; espera! *(Vinga lo que Deu vulga! Qué será de mi, mare meva!)*

(Alt.) ¿La Mariangela es ignocenta jo...

(Se senten mol lluny las cornetas de la caballeria)

- ALB. Ah, á la fill! Gràcias Verge divina!
TUY. Què? ¿Qué vols dir?
Escolta! Es la vandició de la Mariangela qu' arriba ferint 'l vent ab lo só d' aquestas cornetas. Espérat; no t' en vagis.
(*Vase corrent foro esquerra.*)
ALB. Qu' es aixó! Serà un nou ardit per desorientarme? Prompte bo sabré!
(*Dona un pas envers la dreta y surt Eussebi corrent y 's fica segona esquerra. Se senten 'ls xiulets del vent.*)

ESCENA XII

ALBERT, EUSEBI; *desseguít* ROSENDO,

- EU. (La caballería!) En Rossendo 't busca.
ALB. ¿Que hi ha? Que passa?
ROS. Lo que 'm temia! Que á n' en Santiago no se 'l trova en part del mon y la seva euga ha desaparegut de la quadra!
ALB. Llamp del cel! Ara ho comprench tot! S' han burilat de mi! Anem, potser encara no siga lluny!
(*Se 'n van precipitadament dreta Pausa durant la cual va accen- tuantse 'l toch de las cornetas. Al cap de poch en Lluquets treu 'l cap foro esquerra y quan se convens de que no hi ha ningú, surt*)

ESCENA XIII

LLUQUETS, *detrás* SANTIAGO y luego EUSEBI.

LLU. Ningú! Ja pots entrar. (Veyam si aquí hi pendrem mal!)

SAN. Han sortit?

LLU. Si pero despatxa prompte, per que crech qu' hem vingut á ficarnos á la ratera!

SAN. Volias que 'ns en anessim ab las mans á las butxacas? Déixam arreplegar lo que 'm guárda la Lluçia y després ja 'ns poden venir al darrera ab un fluviol sonant!

LLU. Bé, bé, fes feyna! Ya estem be per pensar ab fluviols..!

(*Mirant per tot assorat. Al anar á sortir Eussebi segona esquerra 'ls veu y recula quedantse espiant.*)

SAN. Que tens por?

LLU. Por jo? Ja sabs que may l' he coneguda! Pero, no sé, en cap corrida havia suhat tant com suho desde qu' hem entrat aquí!

SAN. Donchs veus? A mí 'm sab greu l' anarmen sense ferli sentir á l' Albert tot el pes de la meva má!

LLU. Bé; veurás, deixaho per un altre dia.

SAN. De qué m' ha servit desdirme de tot? Tornarli s' honra á la Mariangela?

(*Lluquets se mou impacient.*)

Perque ara ell se banyi ab aygua de rosas! Perque ell demá s' hi casi sense cap pena ni recel. Tot per creuret á tu: estás content ara?

LLU. ¡Vaig aconsellartho. perque 'm vaig pensar

que 't deixarian en llibertat dels teus actes. Pero, ja veurás, ja ho enrahonarém pe'l cami... Cuyta. (*Resselós.*)

SAN. No temis, home

LLU. Oh, jo ho dich per tu.

SAN. Qui es capás de presumir que 'ns hem ficat! dins d' aquesta casa?

LLU. El dimoni, que sempre vetlla!

SAN. Veyàm! Deixam mirar.

(*Va à mirar primera esquerra*)

EU. (*Mentres 'n Santiago mira.*)

(*Ap.*) Me dius dimoni! Donchs com no m' agafis per una banya, avuy es facil que baixis al infern de cap! Esperat.

(*sur ab precaució foro esquerra.*)

SAN. Veig á la Llucia y á la Querala solas.

LLU. Acaba per las deu mil verges!

SAN. Has portat l' euga fora la vila?

LLU. Si... alli la tinch amarrada al bosch de las Fulgarolas, junt ab el penco que m' ha deixat en Pau!

SAN. Donch passa endevant y espéram'hi que tot seguit 'm reuniré ab tu.

LLU. Ben pensat; no tardis.

(*Las cornetas se ohuen claras figurant que passen per frente de la casa.*)

Ara passa la caballería!

SAN. Espérat. (*Pausa mentres s' allunya.*)

LLU. (*Ap.*) Ay quina nit; molt será que no tingui de aná á la enfermería!

SAN. Surt ara; pero será millor que passis per l' altre carrer.

(*senyalantli la dreta*)

Jo vaig á recullir la moma. Hasta luego.

(*Xiulets del vent*)

Com bufa la tramontana!

LLU Adios. *Entra Santiago primera esquerra. En Lluquets se dirigeix porta dreta recelós y mirant en darrera; ja prop del mutis s'outró fort; fa un salt d'espant y desapareix. Pausa. Se torna á sentir fondo el xiulet de la locomotora. Segueixen tocant molluny las cornetas. A poch surten foro esquerra. Eusebi seguit de l' Albert y en Lari. Paran las cornetas.*

ESCENA XIV

ALBERT, EUSEBI y LARI

Lar. No 's veu á ningú.
ALB. Ja n' estás segur qu' eran aquí?
EU. Creus que tinch pa á l' ull?
ALB. És que si no hi son estém perdent un temps preciós.
EU. Hi era ara mateix.
LAR. Si haguessin sortit per allí, els hauríam topat. *(senyalant per l' esquerra.)*
y si ho fem pe l' altre carrer, en Rossendo y en Calau també ls hauríam axampat.
EU. Calleu... sentiu? *(Baix)*
LAR. Es la veu d' en Santiago.
(Baix acostantse a mirar primera esquerra.)
ALB. Es ell!
LAR. Si... ja s' está despedint.

- ÀLB. Donchs fora tots! Deixeume sol.
LAR. Sol 't vols quedar?
ÀLB. Si. No 'm repliqueu!
EU. Y á n' en Santiago li aixafas 'ls morros de part meva.
LAR. À n' en Lluquets deixel per mi. No m' l'espatllis.
ALB. Afora dich! (Enfadat)
EU. (Ap. á Lari) ¡Aném, que aquet té mala beguda)

(Mutis, dreta. Se 'n van precipitadament. L' Albert 's creuha de brassos al costat de la porta primersq. esperant la sortida d' en Santiago. A poch surt aquet guardantse una cartera en la butxaca interior del gech y 's dirigeig dreta. Las cornetas tornan á tocar; pero apenas se ouhen).

ESCENA XV.

ALBERT, y SANTIAGO

- ALB. (sense cambiar de posició.)
Está de Deu que sempre 't tinga de sortir de trasantó!..
SAN. (Girantse de cop.)
Albert! Ho desitjava! Benhaja la casualitat que t' ha dut sol á ma presència!
ALB. No es la casualitat! Soch jo que vinch á buscarte!
SAN. Donchs aquí 'm tens. Qué vols? Acabém

prompte.

ALB. Que vuy, dius? No ho endevinas? Encare deu ressonar en els teus oïdos el eco de las mevas últimas paraulas.

SAN. Es dir que t' havias figurat...

ALB. Lo que tinch de conseguir en una ó altre forma.

SAN. May! si una vegada vas lograr humillarme, dona las gracias tan sols á la súplicas del seu pare; pero are ja no es aquí ell per empararte, cobart! Ara estém sols y front á front; ara es la meva!

ALB. Aixís es com te vuy: provocador insolent y brau!

SAN. si.. tot, tot! Ja veurás com aviat me lliuraré de la teva presencia!

ALB. Com podrás conseguirho?

SAN. Ab mos brassos y mon ferro després de bofetejarte.

ALB. Aixís aixís!

SAN. Lladre!

ÀLB. Mes! *(Ab ràbia.)*

SAN. Y per la teva condempnació vull dirte que no t' alegris, que la Mariàngela ha sigut meva, si, meva!

ALB. segueix, segueix! *(El colm de la ira)*

SAN. Que al desdirme fa poch al devant de 'n Mi. quel y 'l meu pare, ha sigut sols per lograr els fins que persegueixo!

ALB. Hi ho sé! Vès dihent! Pero cuyta!

SAN. Ara ja he enverinat la teva ànima! Ara, segueixme al carrer!

(Dona un pas cap á la dreta.)

(Albert se li interposa.)

ALB. No! Si d' aquí no 'n sortirás! Per redimir la teva culpa, ab 'ls nou pams de terra d' una

fossa basta. Aquí mateix Vina!

(Dirigintse foro dreta.)

SAN.

Aném.

(Seguintlo. Desapareixen foro dreta A poch se sent el remor d' una lluyta sorda. Luego quietut. Tró fort. Pausa. Dreta, Joaquim, Miquel Lari, Mariàngela y Tuyas.)

ESCENA XVI

JOAQUIM. MIQUEL, LARI, MARIÁNGELA. TUYAS
luego QUERALA; després ROSSENDO.

(Entran pressurosos)

JOA.

Albert!

MIQ.

No hi son.

TUY.

No hi son?

MIQ.

Querala.

(Cridant)

MAR.

Qu' és aixó?

QUE.

¿Que passa?

(sortint esquerra.)

(Surt del foro dreta Albert demudat, descompost, escabellat y mirant ab horror al punt de sortida.)

MIQ.

Albert!

JOA.

Albert!

TUY.

Oh!

(Unissono)

MAR.

Jesús!

QUE.

Qué.

JOA.

Y en Santiago?

(Anhelós.)

(L' Albert senyala ab 'l bras
estés 'l fondo dreta del porxo.)

Qué?

(Corrent al porxo)

ALB. Allí quedan sas despullas.

(Joaquim al arriivar al portal
se arrodilla posantse las mans
al cap ab horror. Exclamació
general. Mariàngela amaga el
cap en el pit de la Tuyas que-
dant las dos plorant. Querala
's tapa la cara. Miquel s' ade-
lanta hasta prop de l' Albert.
Rossendo, dreta, figura que va
à parlar à Lari, figurant també
aquet enterarlo de lo que pasa.)

MIQ. L' has mort?

ÀLB. vants Avu matar ell ma fé, mon amor, ma
gloria; jo ja veyeu, m' hi contentat ab arren-
carli la vida.

MIQ. Infelis. Àra qu' ha quedat plenament demos-
trada l' ignocencia de la Mariàngela...

TEY Jo; Era jo la culpable.

ALB. Tú?

ROS. Àlber. . La Mariàngela era ignocenta.

ALB. Ignocenta.

MIQ. No en va son propi calumniador avuy ma
tex ho ploclamava.

ALB. Fa poch que l' acusava en sa agonia.

MIQ, Donchs son llavi ha mentit. Y aixó es tan
cert com que al convenciment de la seva ig-
nosencia. seguirá l' arrepeniment del teu-
delicte.

ALB. May! No 's delicte: es justícia!

MAR.

¿Qué has fet Albert?

ALB.

Consecuent

se ab mon deber sens reparo!
Vaig jurar se el seu amparo,
y he cumplert lo jurament!

Fr.

